AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, Վեց ամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, Վեց ամսեայ 4 տոլար
Տնօրէն - Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ 14 ՄԱՐՏ 1931
ԶԵՌՔԷ ԶԱՏԸ 3.50 Ս. Դ.

Դ. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ըլլայ բերբիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | Թիւ 138 (430)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Առենէ մը ի վեր բուռն պայքար մը գոյութիւն ունէր Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջև։ Նոյն իսկ պահ մը վախցուեցաւ խզման չար հետևանքներէն։ Մուսոլինին, որ վարժ է մարտահրաւէր կարդալու և նիզակ ճօճելու ասոր ու անոր հասցէին, կը պահանջէր Միջերկրականի վրայ Ֆրանսայի հաւասար ուժ ունենալ։

Համաձայնութեան եզր մը գտնելու համար տեղի ունեցող բանակցութիւնները, Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջև, ապարդիւն մնացին մինչև որ Մեծն Բրիտանիան բերաւ իր միջամտութիւնը։ Արտաքին նախարար Պ. Հէնտըրսըն և ծովային Նախարար Պ. Ալէքսանտր երկու լատինացեղ երկիրներու միջև գոյութիւն ունեցող վէճը հարթելու նպատակաւ այցելեցին Փարիզ և Հռոմ և կարճատև բանակցութիւններէ վերջ յաջողցուցին իրենց աշխատանքները։

Դեռ յայտնի չեն թէպէտև ֆրանս և իտալական վերջին համաձայնութեան հիմնական կէտերը, սակայն հեռագրալուրերէն որոշապէս կը հասկցուի որ, հպարտ Մուսոլինին այս անգամ ալ պարտուած է և տեղի տուած իր ուժգին պահանջքին։ Այս համաձայնութեամբ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Ճափոնի և Ամերիկայի միջև նաւային ուժերու բաշխման և սահմանափակման շուրջ հասկացողութիւնը կատարեալ կ'ըլլայ։

Բուն տարակարծութիւնը Լոնտոնի ժողովին մէջ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջև էր։ Իտալիան չէր ուզեր որ Միջերկրականի վրայ գերակշռութիւնը Ֆրանսան շահէր և իրմէ աւելի նաւային ուժ ունենար։ Ֆրանսան այս պահանջքը բացարձակապէս կը մերժէր։ Ֆրանսան 244,000 թօնօ Իտալիայէն աւելի նաւային ուժ ունենալու անհրաժեշտութեան վրայ կը պնդէր։ Այս երկու հակառակ պահանջքներու և պնդումներու հետևանքով, ժողովը ոևէ եզրակացութեան չէր կրնար յանգիլ։

Պէտք եղաւ Անգլիոյ կողմնակի միջամտութիւնը և խնդրին արտաքոյ ժողովի կարգադրութիւնը։ Իտալիան ստիպուած ընդունեց Մաքտօնալտի առաջարկը և ենթարկուեցաւ անոր կամքին, հակառակ իր այնքան յամառ և խրոխտ կեցուածքին։ Տարբեր ելք չկար։ Իտալիան, որքան ալ զրահաւորուած ըլլայ սեւ շապիկաւորներու ամրապինդ ցանցով մը, Մեծն Բրիտանիոյ մականին վրայէն չկրնար ցատկել, առանց անոր հաւանութիւնը ստանալու։

Եւ այսպէս, թէպէտ գաղտնի կը մնան ճշգրիտ թիւերը, սակայն, եւրոպական թերթերու քաղած տեղեկութեանց համաձայն Ֆրանսա կատարեալ գոհացում գտած է։ Ֆրանս և Իտալական նոր համաձայնագրի տրամադրութեամբ Ֆրանսա Իտալիայէն աւելի 31,000 թօնօ ընդծովեայ պիտի ունենայ, 42,000 թօնօ օժանդակ ուժ և վեց մարտանաւ՝ 131,000 թօնօ։ Որով մինչև 1936, Ֆրանսա ընդամէնը 150,000 թօնօյի գերակշռութիւն պիտի ունենայ։

Այս նաւային համաձայնութեամբ չվերջանար ի հարկէ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջև անլոյծ մնացող զանազան վէճերն ու տարակարծութիւնները, որոնք համաշխարհային պատերազմէն ի վեր կը բարդանան։ Դեռ այս շարքէն մէկն է այն խնդիրներուն, որոնք երկու միացեալ երկիրներու անջատման պատճառ կ'ըլլային։ Իտալիա պատերազմական դաշնագիրներու վերաքննութեան պահանջքը կ'առաջարկէ երկար ատենէ ի վեր։ Ան, Տրիպոլիի նկատմամբ իր ունեցած փափաքներուն իրականացումը չկրցաւ ապահովել։ Մուսոլինին իր օրէ օր բազմացող և «պայթելու» վտանգին ենթակայ եղող բնակչութեան տարածման համար հող կը փնտռէ և ելք մը կ'որոնէ այդ դժբաղդ անելէն։

Վերջապէս բազմաթիւ են պատճառներ դժգոհելու և տարակարծութիւն յառաջացնելու։ Դեռ կայ Մուսոլինիի աշխարհակալական ձգտումները՝ ընդարձակ գաղթավայրեր ունենալու երազները։

Առ այժմ, ներկայ նաւային համաձայնագրով, քիչ մը հանդարտած կ'երևին ախոյեանները։ Մուսոլինին որ ամբարձիկ ճառերով Ֆրանսան կ'ուզէր մեղադրել, սկսած է փոխել իր լեզուն և գոհ կ'երևի այս համաձայնութենէն։ Ուրիշ ելք ալ չկար։ Իտալիան ոչ կարողութիւն և ոչ ալ ուժ ունի դիմանալու իր երազած վիթխարի ծրագիրներուն և Ֆրանսայի մրցակցութեան, որ այսօր իր ափին մէջ առած է ամբողջ Եւրոպան և ամէն տեսակէտով կրնայ մրցիլ բոլոր տէրութիւններուն հետ։

Վերջին նաւային համաձայնութիւնը, չենք ըսեր որ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջև գոյութիւն ունեցող բոլոր վէճերն ու տարակարծութիւնները կը հարթէ, սակայն այս լաւ առիթ մը կ'ըլլայ երկու տէրութեանց միջև առկախ մնացած ուրիշ խնդիրներու ալ ուսումնասիրութեան և լուծման։ Նաւային անհամաձայնութիւնը, երկու երկիրներու միջև գոյութիւն ունեցող քաղաքական մրցակցութեան մէկ էջն է, դեռ և կարելի չէ ենթադրել որ այլևս վերջացած են նոր բախումներու կարելիութիւնները։

Եւրոպայի խաղաղութիւնը դաշնագիրներով կամ համաձայնագիրներով տևականացնելու փորձերը հիմնական դարմաններ չեն։ Լեռնակուտակ դաշնագիրները չեն կրնար փոխել ժողովուրդներու կուրծքերուն տակ բացուած վէրքերը, մինչև որ արմատական դարմանման չենթարկուին անոնք։

ԻՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԵՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

ԱՆՄԱՐ ԽԱՐՈՅԿԸ

(ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Անցեալ տարիի Հոկտեմբերին Արարատի մէջ տեղ ունեցած կռիւներու մասին մեր տուած արձանագրութեան լուրը առիթ դարձաւ, որ Էնկիւրին Գահիրէի թուրք գնդապետանատան միջոցով սուտ մը եւ խօսք յայտարարելով, թէ նման կռիւներ Արարատի վրայ բնաւ տեղի ունեցած չեն, քանի որ Արարատի վրայ... այլևս քիւրտեր չկան։

Էնկիւրին, ինչպէս նաև Գահիրէի գնդապետանատան նոր սուտ մը եւս խօսած ըլլալու համար պատժուած ըլլալու համար, տարիէ քանի մը տեղեկութիւններ կը հրապարակենք Արարատի այսօրուան կացութեան մասին, մեր տեղեկութիւնները քաղելով Թիֆլիս լուսատեսակ թղթակցի մեզ ուղղած գրութենէն։

Ինչպէս իր ատենին հաղորդած ենք, սեպտեմբերեան ձախող կռիւներէն ետք, երբ թուրք զօրքեր պաշարմը կը յաջողին տիրանալ քրտական կարևոր դիրքերու, քիւրտ կռուող ուժերը հարկադրուած կ'ըլլան մասամբ քաշուիլ դէպի Զիլանի շրջանը, մասամբ Իրան և ուրիշ վայրեր։

Սեպտեմբերի կէսերուն սառնամանիքին թափուած ձիւնը կը հարկադրէ թուրքերը դէպի տաք ու պարենաւորման դիւրութիւններ ունեցող վայրեր իջնել։ Թուրքերու այս քայլէն օգտուելով՝ քիւրտերը մեծ քաջամանօք ուժերով ետ կու գան ու կը վերագրաւեն իրենց նախկին դիրքերը, գլխաւորութեամբ Ֆարզանդայի և Իբրահիմի (Բրոյ)։

Հոկտեմբերի և Նոյեմբերի մէջ տեղի ունեցած քրտական յաջող արշաւներու մասին մեր ընթերցողները գիտեն արդէն։

Այժմ, մեր քաջատեղեակ թղթակիցը կը հաղորդէ, որ քիւրտերը, ղեկավարութեամբ Ֆարզանդայի, Դեկտ. 12ին Արարատէն իջած ու յարձակած են Արալըխ-Բաշքենդ շրջանի գիւղերուն վրայ և անակնկալի բերած տեղացիները խլած և դէպի իրենց ամրութիւնները քշած քանի մը հազար ոչխարներ։ Բաւական կռիւէ բանուելով թուրք սահմանապահ զօրքերու հետ (որոնց օգնութեան եկած են պարսիկները), քիւրտերը աւար տալով ու զոհեր խլելով՝ վերադարձած են Արարատի անմատչելի դիրքերը։

Այս կռիւէն երեք օր վերջ Դեկտեմբեր 15ին, նոյն Ֆարզանդայի գլխաւորութեամբ քիւրտերը յարձակած են Կարաբուրունի (Բայազիտի մօտ) թրքական պահակատեղին վրայ, ուր կը մնային 25 թուրք պահակ զինուորներ 2 գնդացիրով։ Թուրքերը խուճապի մատնուելով կը փախչին՝ կռիւի վայրը թողելով 10 սպաննուած և 4 գերի։ Քիւրտերը կը հալածեն փախչողները մինչև Զանգեզուր գիւղը (Բայազիտ քաղաքի և կայարանի միջև), ապա կը վերադառնան իրենց դիրքերը՝ տանելով իրենց հետ թուրքերու զէնքերը, 2 գնդացիր ու պարէն։

Այս կռիւներէն քանի մը օր վերջ քիւրտերը յարձակած են Իգդիրէն Կողբ տանող խճուղիին վրայ, փճացուցած երկու օթօպիւս, սպաննած երկու մեքենավար, մէկ սպայ և 15 ասկեարներ և անոնց քով գտնուած ամէն բան գրաւելով՝ վերադարձած Արարատ։

Նոյնպէս աւարի մատնած են կարաւան մը և գրաւած ու Արարատ փոխադրած մեծ քանակութեամբ շաքար և բրինձ։

ՆԵՐԿԱՅԻՍ ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՁԵՌՔՆ Է ԱՄԲՈՂՋ ԱՐԱՐԱՏԸ, կեդրոն ունենալով Բուղաւա, Դանդալ, Բոդի ու Թաղէ գիւղերը, որոնք Սեպտեմբերին գրաւուած էին թուրք զօրքերու կողմէ։

Դեկտեմբերի կէսերուն Արարատի կռուողներուն միացած են Բազրանցի քիւրտերը։ Հետզհետէ կը միանան և ուրիշ ցեղեր։

Դեկտեմբերի վերջերը թիւրք հրամանատարութիւնը պաշտօնական գրութեամբ դիմած է Արարատի քիւրտերուն, յորդորելով հաշտուիլ թիւրքերուն հետ, միանալ թիւրքական զօրքերուն եւ միասնաբար զարնել ընդհանուր թշնամիին՝ Պարսկաստանի դէմ, փոխարէնը խոստանալով զէնք, պարէն եւ ամէն դիւրութիւններ։ Բրոն, քիւրտ ապստամբներու վերին հրամանատարը, գրութեան արժանի պատասխան տուած է՝ ձեռնունայն զայն ետ ճամբած է։

Ապստամբական շարժումը միայն Արարատով սահմանափակուած չէ։ Սասոյ ապրիլներէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Զիլանի ձորն ալ ամբողջովին քիւրտերու տիրապետութեան տակ է, գլխաւորութեամբ յայտնի ցեղապետներու։

Նման համախմբումներ կան նաև Սիփանի ու Նեմրութի վրայ, ուր հաւաքուած են մեծաքանակ ուժեր, փորձուած պետերու ղեկավարութեան տակ։

Դիտակցաբար այս քանի մը տեղեկութիւնները հրատարակեցինք մեր խմբագրական սիւնակներուն մէջ՝ անգամ մըն ալ վկայելու համար «ճշգութիւնը» Էնկիւրիի (և Գահիրէի իր թուրք գնդապետին) այն հաղորդագրութեան թէ... Արարատը ամբողջովին գրաւուած է թուրքերու կողմէ։

Իր գրութեան վերջաւորութեան մեր լրատեղեակ թղթակիցը կը գրէ.

«Ապստամբական օճախները կը բազմանան։ Թրքական ճիգերը խարխլուած խոստումներով ճնշելու համար շարժումները — կ'անցնին ապարդիւն։ Գարնանը, ըստ երևոյթին, քրտական շարժումները և քիւրտ-թրքական ընդհարումները նոր թափ պիտի ստանան։ Թուրքիոյ ներքին պետական ամենադառն խնդիրներէն մէկն է այսօր քրտական յեղափոխութիւնը»։

Անցեալ տարուայ շարժումն իսկ բաւական է հասկնալու համար, որ այդ իրապէս այսպէս է.

Այդ շարժման հետևանքով.—

1. Առնուազն 60,000նոց թուրք բանակ մը աւելի քան կէս տարի զբաղած էր Արևելեան աւեր նահանգներուն մէջ։ Դժուար չէ երևակայել, թէ այս բանակը պարէնաւորելու, ռազմաւորելու և պահպանելու համար, ի՞նչ հսկայական ծախսեր կը կատարուէին։

2. Այս 60,000նոց բանակը կռուելով կրօնակից քիւրտերու դէմ, սրածելով խեղճ կիներ և երեխաներ՝ կը բարոյալքուի ու կը գրգռուի սեփական կառավարութեան և հրամանատարութեան դէմ, իր դժգոհութիւնը փոխանցելով նաև այլ շրջաններու։

3. Շարժումը ոգի կը ներշնչէ Մէնէմէններու, որոնք Արարատի անուղղակի արձագանգներն են։

4. Անհնարին կը դարձնէ սահմանականներու ներգաղթը դէպի Արևելեան Նահանգներ։ Մօտ 20,000 թաթար և թուրք գաղթականներ, որոնք տեղաւորուած էին Թրքահայաստանի մէջ, անցեալ տարուայ շարժումներուն հետևանքով իսպառ բնաջնջուած են։

5. Անմշակ կը մնան հսկայ տարածութիւններ, ալ աւելի սաստկացնելով տնտեսական տագնապը։

6. Թուրքիոյ պետական գանձարանը ահագին կորուստներ կ'ունենայ և պիւտճէի բացը ալ աւելի կը մեծնայ։

7. Թուրքիոյ միջազգային կշիռը կը պակսի և փոխառութեան կնքումը աւելի կը դժուարանայ։

8. Կը լարուին թուրք-քիւրտ յարաբերութիւնները, նորանոր քրտական ցեղեր նետելով յեղափոխութեան գիրկը։

9. Մանր հարուածներ կը ստանայ նաև թուրք բանակը, որ անցեալ տարի կորսնցուց ոչ պակաս քան 5,000 զինուոր, 13 սաւառնակ, 100է աւելի գնդացիր, ահագին քանակութեամբ զէնք, ռազմամթերք ու պարէն։

10. Ու քիւրտը որքան աւելի կը բաժնուի թուրքէն, այնքան աւելի կը մօտենայ հային։

Մենք թուեցինք շարժման գլխաւոր ու շօշափելի հետևանքները միայն։ Արդա՞ր է որ նման շարժում մը խորին հաճոյք պատճառէ մեզ ու արժանանայ մեր ջերմ համակրանքին, քանի որ ան ուղղուած կը մնայ մեր ցեղի ամենէն ոսոխին դէմ։

«ՅՈՒՍԱԲԵՐ»

ՀԱՅՈՑ ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌՋԵՒ

Գլխարկները վար աշխարհի բոլոր ծագերը ինկած հայորդիներուն և երկիւղած լռութիւն մէկ վայրկեան։

Զօրավար Նազարբէգեան, հայկական զօրքերու գերագոյն հրամանատարը, մեռած է։

Հայոց Սպարապետը նահատակուած չէ ռազմադաշտի վրայ, ուր նա տարած է բազմաթիւ յաղթանակներ, իր սիրած զօրքի հետ։ Աւելին։ Անոր չվիճակուեցաւ տեսնել վերջնական ազատագրումը իր Հայրենիքին, որու Անկախութեան դարբիններէն եղաւ ինք։ Աքսորուած Հայաստանէն ու հալածական, ան կնքած է իր մահկանացուն Վրաստանի մայրաքաղաք Թիֆլիսի մէջ, անշուք տառապանքի և զրկանքներու բեռան տակ կքած ու ալեւոր։

Դաժան ու դժխեմ ճակատագիր Սպարապետին Հայոց, որուն ափ մը հող իսկ բաժին չինկաւ հայրենի աշխարհին մէջ, Արարատեան դաշտը, Հայոց Մասիսի ստորոտը։

Անշուք մահը զօրավար Նազարբէգեանին, այդ Հայաստանի պարտութիւնն է, մեր Անկախութեան վերացումը և Հայկական Բանակի քայքայումը։

Չը լինէր ռազմական և քաղաքական պարտութիւնը Հայաստանի, Հայոց Սպարապետը իր Ազատ եւ Անկախ Հայրենիքի մէջ շրջապատուած կ'ըլլար նոյն յարգանքով և հիացմունքով, որպիսին են Ֆոշը, Ֆօշ՝ Ֆրանսայի, Հինտէնպուրկ՝ Գերմանիոյ մէջ։

Դիլմանի հերոսին, որ արևելեան նահանգներու ազատագրումը ապահովելէ զատ փրկեց Արարատեան դաշտն ու Անդրկովկասը թրքական վերահաս արշաւէն 1915ի գարնան և ղեկավարեց Հայկական Անկախութեան կռիւները ռազմավիճակական բազմաթիւ կարողութիւններով, 1918էն 1920 և հռչակուեցաւ Հայկական Պետութեան Սպարապետ, հայութիւնը պարտաւոր է իր յարգանքի տուրքը վճարել իր ներկայ պայմաններու մէջ իսկ։

Գիտական և քաղաքական կազմերէն դուրս և անոնցմէ վեր՝ կայ հայութեան զգացումը, որ ոչ մէկ կերպով հնարաւոր է կաշկանդել։

Ատկէ բացի, կայ նաև քաղաքական լուսաշող միտքը՝ որ կը ձևակերպէ ցեղին ձգտումները, որքան ալ թրքական հալածանքը և պոլշևիկեան կացինը, սրտառուչ համերաշխութեամբ զինակցած, մշտապէս դաւեն հայութեան դէմ։

Ու հայ ժողովուրդի, հայրենասէր զգացումն ու միտքը յարգանքի կը կոչեն բոլորին պատուի պահակ կենալու գագաղին առջև Հայոց Սպարապետին, որու հատու հարուածներու տակ, Խալիլ փաշաներ կրնկակոխ ջախջախուեցան։

Գլխարկները վա՛ր մահուան առթիւ հրամանատարին, որու անունը կովկասեան ռազմաճակատին վրայ, ցեղին հպարտանքը եղաւ ու թշնամիներուն ամենէն սարսափը։

Գլուխները ցած հայկական ճակատի հրամանատարին առջև, որ հեռուէն Ալաշկերտէն մինչև Բաքու, ամենահայաստանի պաշտպանութիւնը ստանձնեց պոլշևիկեան դաւաճանութեան 1918 թուի սկզբնական ամիսներուն, թրքական յառաջացող բանակներուն դէմ, ու կանգնեց Հայաստանի Հանրապետութենէ առաջ։

Պատուի պահակ՝ Հայաստանի Անկախութեան կռիւներուն ղեկավար և հայկական զօրքերու Սպարապետին ի յարգանս, որ կը մարմնաւորէ Հայկական Անկախ պետական բանակը։

Դիլմանի ճակատամարտին կրնկակոխ հարուածուած և պարտուած Թուրք Խալիլ փաշան 1918ին, Պաթումի դաշնագրէն անմիջապէս վերջ, Երևան հասնելուն պէս, պարտականութիւն համարեց Հայոց Սպարապետի մօտ փութալ անձամբ, իր յարգանքի տուրքը մատուցելու պարտուած Հայաստանի յաղթական զօրավարին։

Միթէ ամբողջ հայութիւնը Խալիլ փաշա մը չպիտի արժէ, ազգովին, համաքայլ, յարգելու համար իր Սպարապետը։

Խ. Թ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԳԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Յ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Գրեց՝ Պ. ՏԸ ԺՈՒՎՆԷԼ

Վիեննա՝ անհամաձայն մայրաքաղաք, ինքնիր մէջ կը հիւծի։ Աւստրիա-Հունգարիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող նախկին տնտեսական յարաբերութիւնները խոչընդոտներու կ'ենթարկուին Հունգարական, Չեխոսլովական, Ռումանական մաքսային սահմանագիծերու կողմէ։

Կարճ խօսքով, դիւրին է ներկայիս տիրող տնտեսական տագնապները վերագրել խաղաղութեան դաշնագիրներուն։ Նման տրամաբանութիւն մը ճիշդ է միայն մասամբ։ Բայց անիկա ունի պարզ ըլլալու և պատասխանատուութիւնները ուրիշին վրայ ձգելու առաւելութիւնը։ Անիկա ոչ միայն շովէն մամուլի արտայայտութիւնն է այլ նաև չափաւոր մամուլին։

Այսպէս, Գերմանացի, Աւստրիացի կամ Իտալացի անգործներու թշուառութիւնը կը դառնայ ի նպաստ ազգայնական խմբակցութիւններուն։ Հիթլէրի պայքարին նման պայքար մը կը ներկայացնէ ահագին դրամական զոհողութիւն։ Այս պատճառաւ կը հետապնդուին համախմբումները, յայտարարութիւնները և թերթերու բաժանումները ինչպէս ընտրական ժամանակաշրջանի մը մէջ։ Ասիկա դրամով կ'ըլլայ։ Ու պէտք է որ երևելիները վճարեն։ Հարկաւոր է մարդ գտնել իրեն հետ ունենալ։

Արդ, մեծ դրամատէրներու ձգտումը խաղաղասիրական եղած է բազմաթիւ տարիներէ ի վեր։

Միջազգային մեծ համաձայնութիւններ գոյացան, անկախօրէն արտադրութենէ մը յառաջ եկած գիներու անկումներէն խուսափելու համար։

Թուենք անգղիակի, պողպատի, անագի, պոտասի, ազոտի... արդիւնաբերութիւնները։

Այս արդիւնաբերութիւններուն կապուած դրամատէրները շահ ունին երկու երկրի քաղաքական լաւ համաձայնութենէն։ Ասկէ՝ «հաշտարարութեան նախահաշիւներ» յառաջացուած պաշտպանելու համար խաղաղասիրական նախաձեռնութիւններ։

Այս մասին կ'ակնարկէինք առտնօք, գրելով. «պէտք է շնորհաւորել ֆրանքօ-գերման մերձեցումը, բայց հարկ է նաև ըմբռնել պողպատի արդիւնաբերութեան բերած օժանդակութիւնը այս մարզին մէջ»

«Բրիանի գործը, մենք կը ճշդէինք, կարելի եղած պիտի չըլլար՝ առանց Եւրոպական գլխաւոր երկիրներու մեծ մամուլի յենարանին»։ Ու մենք կ'աւելցնէինք այս ազդարարութիւնը. «բայց ինչ որ մեզի կու տայ դրամատիրութիւնը, կրնայ մեզմէ ետ առնել»։

Արդ համաշխարհային տնտեսական տագնապը, որ կը յայտնուի, ինչպէս կը տեսնենք, գիներու անկումով, փոխանակութիւններու դանդաղումով, երբ հետևանք կ'ունենայ արդիւնաբերութիւններու աստիճանական անյաջողումը։

Արդարև, տագնապի ատեն մը, արդիւնաբերութեան մը պահպանումը, կ'ենթադրէ, իւրաքանչիւր անդամի համախոհութիւնը, ըլլայ արտադրութեան զեղչի մը, ըլլայ գիներու անկումի մը։ Ամենատկար գործառնութիւնները չեն կրնար թոյլատրել գիներու անկում մը, ամենազօրաւոր գործառնութիւնները չեն ուզեր արտադրութեան զեղչ մը։ Զօրաւորները համաձայնութիւնը կը մատնեն և տկարները կը կուտեն։

Բայց հարուածէն յետոյ հին ընկերակիցներէն ոչ մէկը շահ մը չունի զանազան երկիրներու միջև իշխող քաղաքական լաւ համաձայնութեան մը պահպանումէն։ Ընդհակառակը, իւրաքանչիւրը կ'ուզէ իր կառավարութեան միջամտութիւնը ի նպաստ իրեն, իր օտար մրցակիցին դէմ։

Ահա արդէն խանգարուած խաղաղութեան մթնոլորտը։ Այսու ամենայնիւ, ոչ մէկ ժողովուրդ պատերազմ չ'ուզեր։ Ոչ մէկ տեղ, միլիոնաւոր քաղաքացիներ տրամադիր չեն ձգելու իրենց օճախը, եւ երթալ սպասելու, ոտքերը ցեխին մէջ, որ ռմբանակի մը պայթումը զիրենք թաղէ կամ ալ կազի խաւ մը զիրենք շնչահեղձ ընէ։

Երբեք անոնք պիտի չուրախին պատերազմով։ Պէտք է որ պատերազմը անոնց պարտադրուած երևի։ Պէտք է անոնք կարծեն որ յարձակումի ենթարկուած են։ Ասկէ պարզ բան չկայ։

Ազգայնական զգացումները, որոնց մասին վերը կը խօսէինք, կը մտահոգեն օտարը։ Իր հանգստութեամբ մտատանջուած, անիկա զգուշութիւններ ձեռք կ'առնէ։

Ֆրանսայի ձեռք առած զգուշութիւնները տպաւորիչ են։ Գիտէք, թէ մենք և մեր զինակիցները՝ Լեհաստան, Եուկոսլաւիա, Չեխոսլովաքիա, Ռումանիա, Պելճիքա, շարունակ զէնքի տակ կը պահենք, մէկուկէս միլիոն զինուոր։ Այս տասնհինգ հարիւր հազար հրացաններ որ մեզի կը թուին որպէս խաղաղութեան երաշխիք մը, Հռենոսէն անդին, կամ Ալպեաններէն անդին, կը թուին որպէս պատերազմի սպառնալիք մը։

«Vu» (Շար.)

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ի մօտոյ, Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին մէջ պիտի գումարուի Եպիսկոպոսական կարևոր ժողով մը նախագահութեամբ Վեհափառ Կաթողիկոսի։

Այս առթիւ մանրամասնութիւններ կը գրենք յետոյ։

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Այս պահուս համաշխարհային նոր պատերազմի մը սարսափներն ու արհաւիրքներն են որ կը մտահոգեն ո՛չ միայն մեծ ու փոքր պետութիւններ, այլեւ համայն մարդկութիւնը եւ հոգիներու պաշտպան բոլոր կազմակերպութիւններն ու ընկերութիւնները։

Մի միայն սոյն մտահոգութիւններէն զերծ են կարմիր խաչի օգնութեան կազմակերպութիւնները, որովհետեւ յառաջիկայ թէ ծագելիք այսպիսի մեծ ու աշխարհաւեր պատերազմի մը ժամանակ, անոնք պէտք չպիտի ունենան նախապէս նախապատրաստուելու վազել վազվռտելու խրամներու մէջէն մեռեալներ կամ վիրաւորեալներ հաւաքելու համար։ Բաց աստի անոնք պէտք չպիտի ունենան նաեւ ո՛չ դեղի, ո՛չ դեղագործի, ո՛չ բժիշկի եւ ոչ ալ կայուն կամ շարժուն հիւանդանոցներու, քանի որ մարդիկ պիտի մեռնին առանց վիրաւորուելու եւ բերեւս շատեր ալ՝ առանց պատերազմի մասնակցելու, իրենց զաւակներով ու ընտանիքով տուներու մէջ պիտի մեռնին ճնորհիւ գիտութեան պարգեւած կամ հնարած թունաւոր կազերու թմրեցուցիչ եւ մահացուցիչ յատկութեանց։

Ցառաջիկային պատերազմի մը պահուն շատ հաւանական է որ մարդիկ ցաւ ալ չպիտի զգան ու թմրեցուցիչ կազերու ազդեցութեան տակ խռխռալ պիտի ննջեն հարցնելու անգամ առանց բան մը զգալու կամ իմանալու, ինչպէս որ այժմ կը ննջեն Հուվրը, Լոյս ծորեր, Մաքսոնայտր Գ. Գրիանը, Մուսոլինին եւ ասոնց կարգին նաեւ Բաբը, յունաց եւ պուլկարաց ցեղային պատրիարքները եւ նամանաւանդ մեր Վեհ. Կաթողիկոսը որ միշտ ի քուն կը հսկէ ազգային ու միջազգային դիւանագիտական բոլոր խնդիրներուն եւ կ՚աշխատի միջկուսակցական ժողովներով փրկութեան եզր մը գտնել եւ համերաշխութիւն գոյացնելու համար ներքին ու արտաքին հակամարտութեանց կամ հակառակութիւններու միջեւ։

Եթէ կայ ընկերութիւն մը որ՝ այժմ արթուն կը կը հսկէ քաղաքակիրթ աշխարհին՝ այն ալ կենդանիներու պաշտպան կազմակերպութիւնն է որը յուրջ ձեռնարկներ կը կատարէ այս պահուս առաջքն առնելու եւ կանխելու համար վտանգը։

Փարիզի անթելներն ու ռատիոները կը հաղորդեն այս մասին թէ՝ կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը մեծ համաժողով մը գումարելով որոշած է ամեն գնով պաշտպանել երկոտանի ու չորքոտանիները եւ այս ուղղութեամբ ընդդիմանալ հաւերու, շուներու, կատուներու, էշերու եւ գոմէշներու գոյութեան սպառնացող վտանգին դէմ։

Վերջին պահուն կ՚իմանանք՝ կենդանիներու պաշտպան ընկերութեան Փարիզի կեդրոնական բիւրօն վերջնագիր ծանուցագիր մը յղած է Ժընեւի Ազգերու Դաշնակցութեան որ սպառնական ոճով մը յանդուգն կ՚երթայ յայտարարելու հետեւեալ ծանուցագիրը։

1.— Նկատելով որ պատերազմը բարբարոսական դրութիւն մըն է որ կ՚ոտնձգէ պետութիւններու աշխարհակալական կամ շահադիտական թելադրութիւններէ մղուած եւ կամ ազգայնամոլական ետամիտ ցուցաւորութեամբ։

2.— Որ համաշխարհային պատերազմը կենդանիներու խաղաղ կեանքերը վրդովելու բնոյթը ունի։

3.— Որ համաշխարհային պատերազմը յղացումն է մարդկանց զազանաբարոյ յղացումներուն։

4.— Որ կենդանիները եւ բոլոր էշերը լեզու չունին իրենց խաղաղասիրական զգացումները յայտնելու քաղաքական ու դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ...

Ուստի կը յայտարարենք.

Ա. Որ թող չպիտի տանք կենդանիներու մասնակցութիւնը՝ լծելու համար զանոնք բեռնատար կառքերու եւ ծառայեցնելու համար ձիաւոր զինուորներու սուրհանդակ յարձակումներուն։

Բ. Հակառակ պարագային տեղի պիտի ունենանք պոյքոթ հռչակելով չի թոյլատրել բոլոր էշերուն ու աւանակներուն՝ ռեհայական արգիլափակելով իրենց ախոռներուն մէջ. եւ պիտի արգիլենք նաեւ հաւերուն հաւկիթ ածելէ... շուներուն հաչելէ... եւ կատուներուն հանկչելէ...

Կենդանիներու Պաշտպան Ընկերութեան Բիւրոյի Ատենադպիր

ԱՐՄԷՆ ԱՃ-ՋԱ

Սուէզ-Սու հայ գիւղի մուտքը

ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ
ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Գաղթ. Յանձնախումբի Աշխատանքները

ՄՈՒՇԱՇԷՆ

Այաուիթներու երկրին մէջ, Մաաոափի մօտ շինուած գիւղն է այս որ կոչուած է Մուշաշէն, բնակուած ըլլալով Մշեցիներէ։

Այս գիւղը Տեղաւորման Յանձնախումբի վերջին շինել տուած գիւղերէն մէկն է, ուր կառուցուած են 52 տուներ, որոնցմէ մէկը այժմ իբրեւ դարմանատուն կը ծառայէ։ Ունին 24 ախոռներ։ Այժմ 49 Մշեցի ընտանիքներ կը բնակին հոն (կարծեմ մէկ երկու Եօզղատցի ընտանիքներ ալ կան)։ Կանոնաւոր չխտանքի սկսած են արդէն։ Ունին հետեւեալ կենդանիները.

Ձի	27
Ջորի	5
Եզ	17
Էշ	9
Կով	4
Ոչխար	74
Հորթ	5
Այծ	130
Ճագար	20
Գումար	291

Ունին նաեւ հարիւրաւոր աքաղաղներ, հաւեր եւայլն։ Հօս ձիերն ու ջորիներն ալ որպէս լծկան կը գործածուին։ Գիւղի գիրքն ու տեղը շատ նպաստաւոր է կենդանաբուծութեան համար։

Մուշաշէն շատ հարուստ է հողի տեսակէտով։ Հազարաւոր ոտնիւմ տարածութիւն ունեցող ընդարձակ դաշտ մը տրամադրուած է իրենց և իւրաքանչիւր գիւղացի կը հերկէ այնքան տեղ, որքան կրնայ։ Մաւտաւորապէս հարիւրական ոտնիւմ կրնան հերկել հիմէ ուզեն։ Անցեալ տարի գացած ընտանիքները, հակառակ անոր որ բաւական ուշ հասած էին հոն, իրենց քիչ մնակած հողով ապրուստնին ապահոված են։ Այս տարի արդէն կանուխէն հերկելու սկսած են իրենց արտերը։

Այս գիւղը դեռ դպրոցի չէնք չունի, որու հետեւանքով կրթական գործը դեռ չէ սկսած։ Յեսաւորեկան գարնան ընթացքին դպրոցի չէնքը պիտի կառուցուի, որովհետեւ այժմէն արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

ՆՈՐ ԶԷՅԹՈՒՆ

Դժբաղդաբար անձամբ պատիլ կարելի չ՚եղաւ այս գիւղը ձմռան հետեւանքով։ Անտիոքէն Պիթիաս և Նոր Զէյթուն երկարող ճամբան, որ դեռ վերջերս շինուած է, մի միայն ամռան լաւ օդերուն թոյլատու է ինքնաշարժերու երթեւեկին։ Ներկայիս մի միայն ձիով երթալ կարելի է հոն, որ տեւաւորապէս 4-5 ժամուան ճամբայ մըն է Անտիոքէն անդին։

Մեր քննութիւնները լրիւ կատարած ըլլալու համար, սակայն, յիշեալ գիւղի բնակիչներէն քանի մը հոգի, որոնք Անտիոք կը գտնուէին, գոհացուցիչ տրուեցին մեր տեղեկութեան և կրցանք ծանօթանալ Նոր Զէյթունի բնդհանուր վիճակին։

Նոր Զէյթուն հաստատուած է Սուէտիոյ շրջանին մէջ, արեւելեան ծայրը նշանաւոր ամարանոց Պիթիասէն գիւղն հազիւ ժամ մը հեռու։ Գաղթականաց Տեղաւորման Յանձնախումբի կողմէ հիմնուած առաջին գիւղն է այս, ուր ժամանակին շատ ընտանիքներ գացած էին, սակայն վերջէն անոնցմէ մէկ մասը հեռացած է, իսկ մէկ մասն ալ իրենց կամքով մեկնած ու հաստատուած են Դորթ Եօլ։ Այդ հեռացումներու պատճառը անոնց գործելու անընդունակ ըլլալը եղած է։

Տեղաւորման Յանձնախումբը որոշած է 25 ընտանիքէն աւելի չըպահել Նոր Զէյթունի մէջ։ Այժմ 18 ընտանիքներ կան հոն և մօտօրէն մեկնողներէն 7 ընտանիք ալ պիտի վերադառնան։ Հակառակ որ կարգ մը թերթեր արամադրեամբ գրեցին թէ մալարիան մեծ աւերներ կը գործէ այս գիւղին մէջ, գիւղացիները շատ առողջ են և յայտնի եղած է որ մալարիան անոնք իրենց հետ բերած են Ալէքսանտրէթէն։ Ներկայիս ամբողջ գիւղի մէջ մալարիայի ոչ մէկ դէպք կայ։ Կարմիր խաչի անդամները, որոնք նորահաստատ գիւղերու առողջապահական սպասարկութիւնը կը հոգան, երբեք պէտք չին տեսներ Նոր Զէյթուն երթալու, որովհետեւ ոչ մէկ հիւանդութեան դէպք պատահած է հոն երկար ատենէ իվեր։

1930ի ընթացքին Նոր Զէյթունի մէջ պատահած են 6 ծնունդ, որոնցմէ 5ը մանչ և 1ը աղջիկ։ Մահ չէ պատահած։ Ժողովուրդը ընդհանրապէս կ՚զբաղի պտղաբերական, խաղողագործութեամբ, ձիթաբանութեամբ։ Ունին 500 այծ և ուրիշ կենդանիներ։ Տարին մը իվեր արդէն ինքնապահ դարձած են։

Դպրոցի մեծ սրահ մը ունին։ Իւրաքանչիւր ընտանիք լաւ տուն մը և ախոռ մը ունի։ Տուները քարաշէն են և հաստատուն։ Վարժարանի ուսուցիչն է Զէյթունի իշխաններէն Նազարէթ Չավուշի տղան Գ. Լեւոն Նոր Աշխարհեան, որուն ամսականը կը հոգացուի տեղաւորման Յանձնախումբին կողմէ։

ՊԷՅ ՍԷՔԻ

Տաւալէին կազմուելու վրայ է այս գիւղը։ Հրաշալի տեղ ու դիրք ունի։ Ալէքսանտրէթի հայ գիւղերուն և Սուէտիոյ հայաբնակ շրջանի միջեւ, Սուէզ Օլուք նշանաւոր ամառանոցէն քիչ հեռու, այս գիւղը նոր օղակ մըն է Ալէքսանտրէթի և Սուէտիոյ հայաբնակ գիւղերը իրար միացնող։

Պէյ Սէքին պզտիկ գիւղ մը պիտի ըլլայ 15 ընտանիքներէ, որոնք պիտի ընտրուին Կիլիկիոյ լեռնային շրջաններու բնակիչներէն։ Մինչեւ այժմ 7 ընտանիքներ հաստատուած են, որոնց լծկան եզներ տրուած են Տեղաւորման Յանձնախումբին կողմէ։

Այս գիւղը անտառներու մէջ հաստատուած, ծովահայեաց հրաշալի ամառանոց մըն է. յառաջիկային լաւագոյն ամառանոցը կրնայ դառնալ այն։

(4) (Շար.)

ՆԱԽԿԻՆ ԲԱՆՏԱՊԱՀԻ ՄԸ
ՍԱՐՍՌԱԶԴԵՑԻԿ ՅՈՒՇԵՐԸ
ՄԱՀԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎԵՐՋԻՆ 24 ԺԱՄԵՐԸ

Ամբողջ 30 տարի բացակայելէ վերջ, անցեալները Վիէննա վերադարձած է Եօհան Մակնէրը, որ Նիւ-Եօրքի մէջ, հռչակաւոր Սինկ-Սինկ բանտի մահապարտներու բաժնին բանտապահը եղած էր։

Մակնէր ինքն Վիէննացի է և իր արհեստին սկսած է, իբրեւ օգնական ծառայելով աւստրիացի հռչակաւոր դահիճ Լանկի մօտ։ Կախաղանին տհաճութենէն սակայն հանգիստ չզգալով, Մակնէր մեկնած է Ամերիկա, ուր ապրած է ամբողջ կեանք մը։

Հիմա, Մակնէր, ամերիկեան կառավարութեան կողմէ հանգստեան կոչուած ըլլալով, վերադարձած է նախ իր հայրենիքը տեսնելու և յետոյ, գտնելու համար եւրոպացի հրատարակիչ մը, որ յանձն առնէ տպագրել իր մէկ գիրքը՝ «Վերջին 24 ժամը» անունով։ Իր այս գրքին մէջ, Մակնէր, կը պատմէ՝ 25 տարիներու ընթացքին բանտի մահապարտներուն մօտ իր տեսածները։ Գիրքը հրատարակութեան տրուած է արդէն և մամուլը, այժմ կ՚ընէ կարգ մը մէջբերումներ, Մակնէրի յիշատակներէն։

Մակնէր, ընդհանրապէս դիտած է որ, արհեստով ոճրագործ մահապարտները իրենց վերջին 24ժամերը կ՚անցնեն թուղթ կամ ճատրակ խաղալով։ Երբեմն, բայց շատ սակայն յաճախակի, մահապարտներ գտնուած են, որոնք արագօրէն հոգ տարած են իրենց հագուստներուն և կօշիկներուն։ Ուրիշներ, իրենց ժամանակը կ՚անցնեն զանազան բաներ գծելով, իսկ այն մահապարտները որոնք կ՚ուզեն զուարթ եւ անհոգ երեւիլ, կը բանուին յուսահատութեան յանկարծակի տագնապէ մը, որու ընթացքին գետնին երեսը կը գալարուին և զուռթ կը հայցեն։

Մակնէր տեսած է ոճրագործներ, որոնք խնդրեցած են ելեքտրական աթոռը չատրուած։ Կան նաեւ իրապէս զուարթախոհ մահապարտներ ալ, ինչպէս օրինակի համար Ճէյքըպ Բէնէյլէ անունով մէկ, որ իր երեք ընկերներուն հետ մահուան դատապարտուած էր, կարգ մը շատ մեծ ոճիրներու համար։ Ճէյքըպ երբ կ՚իմանայ որ Ներման համար իր ըրած խնդրանքը մերժուած է և հետեւաբար, յաջորդ օրն իսկ պիտի սպաննուի, բսած է.

— Բարեբախտաբար դիս ողջ ձգելու որոշումը չին տուած, որովհետեւ շատ լաւ գիտեմ որ, ինծի նման ոզորմելի էակ մը պէտք է դրկել անդին աշխարհ։

Ցետոյ, սկսած է խցիկի պատերին վրայ զանազան գծագրութիւններ ընել։ Բանտապահը երբ կը հարցնէ թէ բանի մը պէտք ունի՞, Ճէյքըպ կը պատասխանէ.

— Ո՛չ, շնորհակալ եմ։ Նայէ սակայն, որքա՜ն գեղեցիկ են այս գծած կնոջական դէմքերս և խոստովանէ որ, ինծի պէս տաղանդ մը, պէտք չէր այսպէս ազրերգական վախճան մը ունենար։ Իրիկուան, սառ ճաշ մը ընելէ վերջ, խաբուսիկ մը քնացած է և առաւօտուն, երբ մը մրմռելով ուղղուած է դէպի ելեքտրական աթոռ և բսած է ջաակելով.

— Ո՛չ, օրը այսօր լաւ չի սկսիր ինծի համար...

Ուրիշ մահապարտ մը, իբրեւ վերջին ցանկութիւն, ուզած է նոր ակնոց մը ունենալ։ «Իմինս, բսած է ան, գէշ են և ապակիները պղտոր։ Կը կարծեմ որ պէտք է լաւ տեսնեմ վերջին հանդիսութիւնը, որուն մէջ կարեւորագոյն դերը պիտի ստանձնեմ...»։

Շուրջ 20 ոճիրներ գործած աւազակ Ճէյմզին հարցուցին բսա օրինի, թէ ըսելիք բան մը ունի՞։ Ճէյմզ, ակնարկը նետելով ելեքտրական աթոռին վրայ, թեթեւօրէն ժպտելով պատասխանեց.

— Ըսելիքս այն է որ, ելեքտրականութեան այս հրաշալի գիւտը իր գէշ կողմերն ալ ունի...

Նման պարագայի մը, իր կինը սպաննած դրամատէր մը բսած է.

— Ի՞նչ կ՚ուզէք որ ըսեմ, պարո՛ն դատաւոր։ Ուշադրութիւն ըրէք, որ դուք ալ այս վախճանին չհասնիք։

Մակնէր կը յայտնէ որ, բոլոր մահապարտ կիները զօրս տեսած է, վերջին պահուն, զարմանալի արիութիւն և պաղարիւն մը ցոյց տուած են։ Ասոնցմէ մին, որ սպաննելու ատեան չարչարած է իր 12 տարեկան որդեգիր աղջիկը, խնդրած էր իրեն հայթայթել այն բոլոր իրերը, որոնք անհրաժեշտ են նոր զգեստ մը կարելու համար։ Իր վերջին գիշերը բոլորովին արթուն անցուցած և զգեստ է կարած։ Ու երբ եկած են զայն տանելու ելեքտրական աթոռը, հարցուցած է թէ կարած նոր հագուստը լաւ կը վայելէ՞ իրեն։ Երբ հաստատական պատասխան են տուած, բսած է.

— Ես ալ վախցայ թէ, սխալ ձեւած եմ...

Ցետոյ, արտօնութիւն ուզած է քիչ մը կարմրութիւն քսելու դէմքին, և, առանց ուրիշ որեւէ բառ մը աւելցնելու նստած է մահուան աթոռին վրայ։

Ուրիշ կին մը, աւելի հանդարտութիւն ցոյց տուած է։ Դէպի ելեքտրական աթոռը սկսած է առաջանալ սիկարէթ մը ծխելով։ Ու երբ ուզած են զայն նստեցնել աթոռին վրայ, ըսած է.

— Խնդրեմ, ձգեցէք որ քանի մը անգամ ալ քաշեմ...

Եւ երբ սիկարէթը հատցուցած ու նետած է, աւելցուցած է.

— Հրամմեցէ՛ք, հիմա պատրաստ եմ...

Մահուան դատապարտուած Պելճիքացի մը, որ պիտի սպաննուէր ժամանակին պատերազմի առաջին ամիսներուն, իր մահէն քիչ առաջ, ուզած է գիտնալ ազգաճակատի վերջին լուրերը։ Եւ երբ նստած է ելեքտրական աթոռին վրայ, բսած է.

— Գոնէ կարենայի իմանալ, թէ ո՛վ պիտի ըլլայ՝ պատերազմին յաղթականը...

Շատ է թիւը այն մահապարտներուն, որոնք, իբրեւ վերջին շնորհ, ուզած են քիչ մը երաժշտութիւն լսել։ Մահապարտ մը ուզած է ունկնդրել Շոփէնի «Մահերգը», մահապատժի գործադրութեան ընթացքին, բայց կարելի չէ եղած գոհացում տալ անոր այս վերջին խնդրանքին։

Կինանք այս շարքը փակել ճաֆոնացի Զաւկերայով որ իր վերջին ժամերը անցուց երգիծաթերթ մը կարդալով և կարդացած առենը խենթի նման խնդալով։ Այս տեսնելով, բանտապահ մը բսած է.

— Սատանա՛ն տանի... Մահապարտ մը այսքան խնդա՛յ... Ինչ գեղեցիկ ըլլալ երգիծաթերթի մը համար...

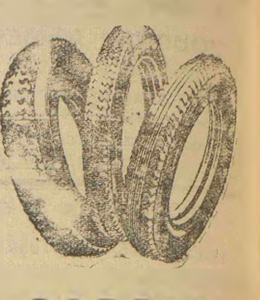

"GOODRICH" "ԿՈՒՏՐԻՃ"

ՁԵՐ ՕԹՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ԿՈՒՏՐԻՃ" ՔԱՈՒՉՈՒԿՆԵՐԸ

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկներուն զօրաւորութիւնը ամենամաքուրն ու անխառնն է. կտաւը պատրաստուած է Եգիպտոսի ամենաընտիր բամպակէն, որով կատարելապէս տոկուն և աղուոր է։

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկները համազօր են ամենավստահելի ապահովագրութեան. անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկներու գունութեան միջոցին յառաջ եկած ոեւէ վնաս կամ թերութիւն երաշխաւորուած է։

Լիբանանի եւ Սուրիոյ ընդ. գործակալն է՝

ՄԻՇԷԼ ԹՐԱՏ՝ Պէյրութ

Հիւս. Սուրիոյ գործակալներն են *ՄԱԶԼՈՒՄԵԱՆ և ԲԷՕՐՕՂԼՈՒԵԱՆ Հալէպ։*

Խ. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ
(Sofե. Իրաւաբանութեան)

Վկայեալ Փաստաբան

ԴԻՄԵԼ՝ ԽԱՆ ԱՆԹՈՒՆ ՊԷՑ

Ժամը 9—12 և 3—6

Կարդացէ՛ք և Տարածեցէ՛ք «ԱԶԴԱԿ»ը

ԹԱՀՍԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ ԹԻՒ 27

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

Ո՛Վ ԷՐ ԺՕՐԷՍ ԵՒ ՈՒՐ ԾՆԱԾ

Էտվարդ Ժորէս կը մարդաքննուի

ՏԻԿ. ԺՕՐԷՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏՔԵՐԸ

ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱՅԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ԱՇՈՏ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԵՒ ՀՈՒՓՍԻՄԷ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐՆ ԵՆ ԿԸՍԵՆ

Էտվարտ Ժօրէսի հարցաքննութեանց և դատավարութեան անձամբ ներկայ գտնուեցաւ պելճիքական գեսպանը։ Բաբիւթալաոֆնի սխալ ր պարագրութիւնը չկրցաւ արգիլել այդ փաստը և դեսպանը ներկայ գտնուեցաւ Ժօրէսի առաջին հարցաքննութեան, իր հետ ունենալով նաեւ դեսպանութեան Ա. թարգմանը։

Էտվարտ Ժօրէս 1876ին Պելճիքայի Անվէրս քաղաքին մէջ ծնած է. Մինչեւ 13 տարեկանին «Էքօլ Մօրայյան» կարդացած և անկէ վերջ երբեք ուսում տեսած չէ։ Դպրոցէն ելնելուն պէս «Իֆթ Պօմբանի» անուն նաւային փոխադրական ընկերութեան մօտ հինգ տարի ծառայած է։ Անկէ վերջ «Ժիտ Օպէլի» ընկերութեան գործերուն լաւ չ՚ընթանալուն պատճառաւ «Լիպրէրի Զլանօյ»ի մէջ գրագիր եղած է։ Վերջապէս բազմաթիւ ընկերութիւններ և պաշտօնատեղիներ փոխելէ վերջ, «Տէօյնէ Լիվանթին» ծովային փոխադրական ընկերութեան Պոլսոյ գրասենեակին գրագիր նշանակուելով Պոլիս եկած էր։

Տարի մը Պոլսոյ մէջ այդ ընկերութեան մօտ պաշտօնավարելէ վերջ, Ժօրէս «Սինկէր» ընկերութեան մէջ ընդունուած և 12 ոսկի ամսականով հոն ծառայած է։

Գրն. Ժօրէս Պեճիքական հիւպատոսարանի միջամտութեամբ ամուսնացած է Անվէրսցի Աննա Նէյլէնի հետ։ 1904ին Աքարճա փողոցին մէջ հիքմէթ պէյի բնակարանը կը նստէին. Ժօրէսին տիկինը լաւ գերձակուհի մըն էր և տան մէջ կը գործէր։ Օր մը, գերմանացի ըլլալը յայտնող և շատ լաւ գերմաներէն գիտցող մատամ Րիբս անունով տիկին մը հագուստ կարել տալու համար անոր քովը եկած է։ Շատ գոհ մնալով իր կարել տուած հագուստէն մատամ Րիբս քանի մը հատ եւս ապսպրած է և այս կերպով անոնց մէջ կապ հաստատուած և բարեկամութիւն գոյացած է։

Ամէն անգամ որ մատամ Րիբս տիկին Ժօրէսին քով կուգար անոր կընկերանար ռուսերէն խօսող նիհարակազմ երիտասարդ աղջիկ մը, որ խօսակցութեան միջոցին կը յայտնէր թէ ինք ռուս քարիւղի ընկերութեան մը ներկայացուցիչն է, սակայն գործերու թոյլ ըլլալուն պատճառաւ անգործ կը մնայ։ Տիկին Ժօրէս կը զարմանար այդ տեղեկութեան տեսնելով այդ օրիորդի անտարբերութիւնը, սակայն կը կարծէր որ այդ ընկերութեան բաժնետէր է օրիորդը։

Երբ Ժօրէս կը հարցաքննուէր և զգայացուցիչ յայտնութիւններ երեւան կելլէին, Րումէլիի ընդհանուր քննիչութենէն եկող հետեւեալ ուշագրաւ Շիֆր հեռագիրը հասաւ, որուն մէջ բացատրուած կինը, ճիշդ մատամ Ժօրէսին բացատրած աղջկան կը նմանի.

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԸՆԴՀ. ՔՆՆԻՉ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱՅԻ ՇԻՖՐՈՎ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Համաձայն ձեր հրամանին զգուելի մահափորձի հեղինակներուն մասին Րումէլիի կուսակալութեանց մէջ պէտք եղած քննութիւններն ու խուզարկութիւնները կը կատարուին։ Ոստիկանական քննիչութենէն ստնուած տեղեկագրի մը մէջ Աշոտ Զիվրճեան և Արմենակ Արամեան անունով երկու հայերու հետ Հռիփսիմէ անուն կին մը, որոնք հանգուցեալ Քրիստափոր Միքայէլեանի ընկերներէն են, Րումէլիի մէջ խառնակչութիւն ընող Կոմիտէի թելադրութեամբ Պոլսէն Ռումանիա և անկէ Սելանիկ եկած են։ Անոնք Սելանիկի մէջ 3-4 օր մնալով իւրաքանչիւրը տարբեր անուններով մէկ մէկ անցագիր և ինքնութեան թուղթ հանած և նորէն Պոլիս վերադարձած են։ Կը կարծուի որ ասոնք բուն քոմիթէճիներն են և Պոլսոյ մահափորձին հեղինակները։

Ահա անոնց յատկանիշները։

«Գաղտնի ոստիկանութեան առած տեղեկութեան համաձայն Աշոտ Զիվրճեան 30 տարեկան, խարտեաշ և միջահասակ, սեւաչեայ, իսկ Արմենակ Արամեան 25 տարեկան, առանց պեխի, ճերմակ գոյնով, երկայնահասակ և վայելուչ երիտասարդներ են։ Հռիփսիմէն 20-30 տարեկան, տկարակազմ, շատ գեղեցիկ դիմագծով, անգլիուհիի մը ճիշդ նման, պարզ և նուրբ աղջիկ մըն էր. ռուսերէն, գերմաներէն և քիչ մ՚ալ ֆրանսերէն գիտեր։ Ասոնց երեքն ալ միասին Պոլիս երթալով Մեծ Կղզիի մէջ պանդոկի մը պիւֆէճին եղող Աղաճանին մօտ հիւր եղած են։

«Այս տեղեկութիւնները յայտնելով, պէտք եղած հրահանգները պէտք եղածներուն գրկելնիդ կը խնդրեմ»։

Ընդհանուր քննիչ ՀԻՒՍԷՅՆ ՀԻԼՄԻ

Հիւսէյն Հիլմի փաշայի այս հեռագիրը Թագաւորին ներկայացուելէ վերջ, պէտք եղած միջոցները գործադրելու համար հրամաններ տրուեցան։ Ասոր վրայ Զապթիէի նախարարութիւնը իր հետ ունենալով երկաթուղիներու քննիչութիւնն ու նաւային ճամբորդներու քոնթրոլի պաշտօնեաները ամբողջ Պոլսոյ և կղզիներու մէջ խիստ խուզարկութիւններ կատարեց։

Այս խուզարկութեանց և հետապնդումներու ընթացքին վերը բացատրուած երեք անձերու հետքը չգտնուեցաւ։ Միայն թէ Րումէլին շրջակառքով Սելանիկէն եկող երկու էրիկ մարդ մարդ և մէկ կին ճամբորդներ Չէքմէճէի կայարանին մէջ վակոնէն իջնելով կորսուած ըլլալնին հասկցուած է։ Մինչեւ տոմսակներու քոնթրոլէն յայտնի եղած է որ անոնք մինչեւ Պոլիս կտրած էին իրենց տոմսերը։

Հակառակ տեղւոյն ոստիկանութեան և ժանտարմայի քննութեանց անոնց հետքը չէր գտնուած։

Երբ այս անյաջողութիւնը և ոստիկանութեան ու ժանտարմերիի ապիկարութիւնները իմացաւ, Սուլթան Համիտ հասկցաւ մեր երկրին մէջ ոստիկանական կազմակերպութեան որքան ինկած ըլլալը և իսկոյն միջոցներ մտածեց զայն բարեցնելու համար։

Առաջին անգամ Պոլսոյ Ֆրանսական գեսպանին միջոցաւ ոստիկանական ներքին կանոնագիր մը պատրաստել տուաւ Փարիզի նախկին ոստիկանական տնօրէնի օգնական Պ. Պօնինի և վերջըն ալ զայն հրաւիրեց Պոլիս անձամբ պէտք եղած կարգադրութիւնները ընելու համար։

Պ. Պօնին շուտով Պոլիս հասաւ և Զապթիէի նախարար Շէֆիք փաշային, Եանքօ Վիթինօս և Նազիֆ Սիրուրի պէյերուն հետ կազմակերպութեան սկսաւ և առաջին անգամ ոստիկանական ներքին կանոնագիր մը պատրաստեց։ 1325 Օգոստոս 4ին հրատարակուող ոստիկանական կանոնագիրը այս ձեռնարկին արդիւնքն է։

Շնորհիւ Պ. Պօնինի և այդ ժամանակուան Զապթիէի նախարար փաշայի, ոստիկանական կազմակերպութիւնը մեր երկրին մէջ շատ նախանձելի վիճակ մը ստացաւ։ Սիվիլ ոստիկաններու թիւը բազմացաւ ամբողջ Պոլսոյ մէջ և հաստատուեցաւ առանձին վարչութիւն մը։

Մեր ոստիկանական կազմակերպութիւնը ճիշդ Ֆրանսայի և Փարիզի կազմակերպութիւններուն ձեւը առաւ։

(Շար.)

ԿԵՆԴԱՆԻ ՈՒՐՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԸ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՐՏ 14 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8:30ԻՆ, ՈՒԷՍԹ-ՀՈԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԶՕՐ. ՆԱԶԱՐԲԷԿԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, 5 Մարտ Փարիզ

Նախաձեռնութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութեան եւ մասնակցութեամբ Հայ Ազգային Միութեան, Հ. Դաշնակցութեան Կեդր. եւ Փարիզի կոմիտէներու, տեղական ծանօթ դէմքերու առանց կուսակցական խտրութեան եւ հոծ բազմութեան ներկայութեամբ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Փարիզի եկեղեցին մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան սպարապետ Նազարբէկեանի յիշատակին։

Օտար կազմակերպութիւններէն իրենց մասնակցութիւնը էին բերած Զօր. Կոլօբ ներկայացուցիչը Ֆրանս. Մարտիկներու ընդհ. Միութեան՝ իր դրօշակով, Վրաստանի նախկին կառավարութեան կողմէ Գեգեչկօրի եւ զինուորականներէն՝ իշխան Աբաշիձէ եւ Ամիրախվարի, վրացական ամբարձիգ գունդին՝ գնդապետ Կիտոսէր, Ազրպէյճանի նախկին կառավարութեան ներկայացուցիչը, Ռուսական Կարմիր Խաչի ընդհ. Միութեան կողմէ Բարատով՝ նախկին Երեւանեան ամբարձիգ գունդի կողմէն գնդապետ Բրինին եւ շարք մը բարձրաստիճան զինուորականներ։ Հայ Արիները՝ դրօշակով եկան։

Զօրավարին հարազատներէն ներկայ էին իր քոյրը՝ Իշխանուհի Բեհբութեան եւ ընտանիքի անդամները։

Եկեղեցական արարողութենէն յետոյ, Վրամշապուհ եպ. Քիպարեան ոգեկոչեց հանգուցեալի յիշատակը յուզուած շեշտով, անոր մատուցած ծառայութիւնները ինչպէս ռուսական բանակին մէջ նոյնպէս եւ Հայաստանի Հանրապետութեան դժուարին օրերուն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԱԶՄԸ

Հայաստանի կեդրոնական գործադիր կոմիտէն Փետր. 18ին իր առաջին ժողովը գումարած է Երեւանի մէջ. Թատրոնին մէջ եւ ընտրած է Գործավարներու խորհուրդը եւ Կեդր. գործադիր կոմիտէի նախագահութիւնը։

Ժողովը միաձայնութեամբ Կեդր. Գործադիր Կոմիտէի նախագահ ընտրած է Գ. Արմէն Անանեանը, իսկ քարտուղար՝ Գ. Ռ. Դաշտոյեանը։ Իսկ նախագահութեան անդամ ընտրուած են.— Արմէն Անանեան, Աստուր Ասրիէլ, Կոստա Այվազեան, Լեւոն Բունադեան, Աղասի Գուլոյեան, Սարգիս Խնոյեան, Արմայիս Երզնկեան, Թագէլ Վատ Ալի, Աղասի Խանջեան, Արա Կարապետեան, Խորէն Ցովակիմեան, Մինաս Սարգիսեան, Սախապա Վարդանեան եւ Ֆլօրա Վարդանեան։

Ահա կառավարութեան նոր կազմը.— Վարչապետ՝ Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, Ա. փոխ վարչապետ՝ Արմայիս Երզնկեան, Բ. փոխ վարչապետ՝ Սուսաննա Շահվէրտովա։ Հողագործական գործավար՝ Գուլոյեան, բանուորական գործավար՝ Սուսաննա Շահվէրտովա, կրթական գործավար՝ Արտօ Եղիազարեան, առեւտրական՝ Դարաշեան, ընկերային՝ Թագիէզատէ, Զեկայի նախագահ՝ Աբուլեան, հանրապետական դատախազ՝ Ա. Խնոյեան։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

Բարեգործականի կեդրոնը գնկոյցով մը կը յայտնէ թէ Գ. Զամքէրթէն 17,000 սթերլինի պայմանաւոր նուիրատուութիւն մը բրած է առաջիկային տրամադրելի ըլլալու կամուռը ուսանողական «պուրսա»ներու յատկացնելու համար։ Բարեգաբիակ Կեսարացի Հաճի Մկրտիչ Գալեան ալ 706 սթերլին նուիրած է եւ պատուոյ անդամ հռչակուած։

Ա. եւ Մ. Գարակէօզեաններուն տրամադրած գումարէն վերջին մասը, 4000 տոլար, յատկացուած է Յունաստանի եւ Սուրիոյ հիւանդ գաղթականներուն. Գալուստ Կիւլպէնկեան հինգ հազար ֆրանք նուիրած է նորաշէն Նոր Զէյթունին, 5 հազար ֆրանք՝ Ֆրանսայի հայ որբերու պաշտպան միութեան, 3 հազար ֆրանք Գալաթիայի վարժարանին եւ 25 հազար ֆր. Մարսիլիոյ Այն Մարկրիթ Թաղի մանկապարտէզին։

Բարեգործականը 2 հարիւր սթերլին ղրկած է Հալէպի (Մուսուլ) գաղթականներուն։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶԱՐՄԱՆՔ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ?

Ն. Տ.— *Շատ [illegible] գրիլ [illegible] վերջ մեր վերջինները թէ ի խմբագրականին մէջ գրած էինք թէ Սրբազանը ժողովի մը բռնած... Անձնական քաղաքականութեան ատենապետին կուսակցական ըլլալը յիշած էր։ Միանգամ ընդմիշտ [illegible] կուսակցական [illegible] խնդիրին անդրադառնալու խոստումով։*

Պատուարժան խմբագրութիւն
«Ազդակ» պաշտօնաթերթի
Աւս

Թերթիդ Մարտ սաօր Երեքշաբթի խմբագրականին մէջ ցաւօք կարդացինք այս պարբերութիւնը. «Զարմանքով տեղեկացանք որ մեր հոգեւոր պետերէն մէկը, Անանոսի քաղաքականութեան հրաւիրեցուած Ատենապետը, բոլոր ժողովրդականներու ներկայութեան ամբաստանել ուզեր է իբրեւ կուսակցական, երբ ան կեանքին մէջ երբեք կուսակցական չէ եղած եւ ըլլալու հնարաւորութենէն ալ զուրկ է։ Յետոյ սա հարցումը թէ՝ «եթէ ան (Ատենապետ) պատկանած ըլլար Սրբազանի կուսակցութեան, արդեօք պիտի չհրաւիրեցուէ՞ր...»։

Անգամ մ'ալ կը ցաւինք որ, «Ազդակ» զոհ գացեր է չարամիտ տեղեկութեան մը։ Մենք հրաւիրեցուած ատենապետին ո՛րեւէ ամբաստանութիւն չենք բրած, ո՛չ կուսակցական ո՛չ ալ անկուսակցական. մենք քաղաքականութիւնը Առաջնորդարանի հրաւիրած էինք խորհրդակցութեան մը համար։ Անոնց հետ ներկայացուած հրաւիրեցուած ատենապետն ալ, որուն հարցուցինք թէ, ի՞նչ հանգամանքով կը ներկայանայ, պատասխանեց թէ, իբրեւ քաղաքացի. որուն վրայ մենք ըսինք թէ, դու վարչութեան որոշմամբ հրաւիրեցուած ես, հոս գործ չունիս, կրնաս մեկնիլ, եւ ան շատ լաւ ըսաւ ու դուրս ելաւ։ Անկից անդին ոչ խօսք ոչ ալ բառ փոխանակուեցաւ. Կրնան վկայել բոլոր ներկաները։

Դալով մեր կուսակցական ըլլալուն, աւելորդ անգամ մ'ալ կը յայտարարենք թէ ո՛րեւէ կուսակցութեան չենք պատկանիր երբեք, կը պատկանինք եկեղեցական դասուն, որուն երէց սրբութիւնն ու պարտադրած պարտականութիւնները կրնանք գլուխ հանել, ամենէն մեծ պարծանքը պիտի ըլլայ մեզի համար։

Հաճեցէ՛ք տէր խմբագիր, յանուն ճշմարտութեան այս երկտողը յարմար տեղ մը դնելով Ձեր թերթին մէջ. ընդունիլ մեր ողջոյնները։

ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԵՊՍ. ԿԱՐՕԵԱՆ

Գ. ԳՐԻՒԵՐԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

«Շամփոլիօն»ով Փարիզէն Պէյրութ վերադարձաւ Բ. Գոմիսէրութեան սիւր. պաշտօնեայ Գ. Գրիւէր։

Դեռ յայտնի չէ թէ Գ. Գրիւէր ի՞նչ պաշտօն պիտի ստանձնէ. ոմանք կ'ըսեն թէ ան իր գործերը վերջնականապէս կարգադրելու համար եկած է, իսկ ոմանք կ'ըսեն թէ՝ ան Լիբանանի պաշտօնեայ պիտի նշանակուի։

ՍԻՒՐ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

Վերջերս Մեծ Սէրայի մէջ տեղի ունեցաւ ժողով մը որուն կը մասնակցէին Բ. Գոմիսէրը, ընդհ. քարտուղարը, քաղաքական սպասարկութիւններու պետերը ու իրենց աշխատակիցները։ Համաձայն այս ժողովին մէջ տրուած որոշումներուն, սիւր. ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ Ապրիլին։

Այս լուրը կուտանք վերապահութեամբ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Հալէպի Քարիեր Խուռնա Հասիչին գիւղին վրայ յարձակած են 4 Մեվալի ձիաւորներ եւ անոնց բոլոր հօտերը գրաւելով փախած իրենց հետ։

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԱՂՋԻԿ ՄԸ Կ'ԻՍԼԱՄԱՆԱՅ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հալէպի մէջ, Ալպօ Պէտրոսի անունով քրիստոնեայ մարդ մը տասնեակ հինգ տարի առաջ կորսնցուցած էր իր 5 տարեկան աղջիկը՝ Ճեմիլէն։ Հիմա 15 տարիէն յետոյ գտնուած է։

Ալպօ Հալէպի Հազէզէ թաղին մէջ կը բնակի։ Իր դրացին Սամրի Հանան անուն մահմետական մըն է։ Այս երկու մարդը վերջերս իրենց հոգւոյն աղջիկ մը բերաւ իր տունը։ Աղջիկը հինգ տարեկան է եւ անունը Պէտրիէ։

Ճեմիլէն կորսուած ատեն տարուած էր Հիմիէր պեկ էլ Աթլի տունը եւ հոն Պէտրիէ անունով մեծցած էր որպէս մահմետական։ 12 տարի որպէս սպասուհի հոն մնալէ վերջ, փախաւ անոնց քովէն եւ մտաւ Րիսա էլ Ճապրիի տունը։ Հոն ամուսնացաւ Րիսա էլ Ճապրիի հետ, սակայն քիչ վերջ ամուսնալուծուելով Նեասում Շահայի տունը մտաւ որպէս սպասուհի։ Սամրի Հանանի հետ ծանօթացաւ վերջը եւ դարձաւ անոր հոգեճանինը։

Պատահմամբ Ալպօ Պէտրոսի կինը ծանօթացաւ իր դրացիի հոգեւորինին, որուն Պէտրիէ պատմեց իր ողբերգական պատմութիւնը։ Կինը լսելէ վերջ անոր ողբերգական պատմութիւնը դող մը զգաց եւ սկսաւ սիրել աղջիկը։ Սակայն առանց յայտնի ընելու կինը մեկնեցաւ եւ երկրորդ իր ամուսնոյն պատմեց եղելութիւնը։ Ալպօ եւ իր կինը գացին իրենց դրացիին տունը եւ Պէտրիէին պատմեցին իրենց հին կեանքը եւ յիշատակները։ Անմիջապէս Պէտրիէն վերյիշեց եւ իրար գրկեցին ծնողք ու աղջիկ։

Ճեմիլէն որ Պէտրիէի անունը առած եւ իսլամացած է, չուզեց վերադառնալ իր ծնողքին տունը։ Հայրը դատարան դիմած է։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ ՆՈՐ ՑՈՅՑ ՄԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ

ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻ ԴԷՄ

Միջնակարգներու համար իրենց կատարած ցոյցերէն բաղձացուած արդիւնքը ձեռք ձգելէն վերջ, այժմ Պէյրութի ուսանողութիւնը արտօնած է իրենց իրաւունքը արժեցնել նաեւ հանրակառքի ընկերութեան մօտ պահանջելով որ ուսանողներու համար տրուած քուերը ի զօրու ըլլան նաեւ կիրակի օրեր կէսօրէ վերջ եւ տօնական օրեր։

Բայց նախ քան ցոյցերու ձեռնարկելը ուսանողները որոշած են օրինական դիմում կատարել Բ. Գոմիսէրութեան օտար ընկերութիւններու ընդհ. քննիչութեան։ Արդէն դիմումը կատարուած է։ Եթէ Գոմիսէրութեան լուծում մը չտրուի իրենց պահանջքին, ուսանողները պոյքոթաժի պիտի ենթարկեն հանրակառքի ընկերութիւնը, որուն մասնակցելու պիտի հրաւիրուի ամբողջ Պէյրութի ժողովուրդը։

Անկասկած որ ուսանողներու այս պահանջքը շատ արդար է եւ իրաւացի, որովհետեւ հանրակառքի գիները, հոս մեր քաղաքին մէջ բաւական բարձր են արդէն։ Սիւր. դրամի անկման հետեւանքով, ժամանակին, ընկերութիւնը բարձրացուցած էր իր գիները, սակայն երբ վերջէն կայունացաւ դրամը, ընկերութիւնը պահեց նախորդ գիները։ Եւ հակառակ այդ սուղ գիներու ընկերութիւնը իր կառքերու կանոնաւորութեան եւ մաքրութեան հոգ չտանիր, շատ մը կառքեր աւրուած եւ հինցած են։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ոճրագործ ատեանը երկու երեք տարուան բանտարկութեան դատապարտեց Թալիա գիւղէն Նիֆոլա Էլիաս անուն մարդը։

Այս մարդը չորս ամիս առաջ Թալիա գիւղին մէջ Միշլիէմ Իպրահիմ Սալիպէի եւ իր կնոջ հետ կռիւ ունեցած էր։ Իր կինը Լէպիպէ եւ իր տղաները Քերիմ, Պէտի եւ Էլիաս մէկ կողմէն, իսկ Միշլիէմ եւ իր կինը ու մայրը միւս կողմէ կռիւին մասնակցած էին։ Նիֆոլա Իլիասի կողմէ նետուած քար մը սպաննած էր Միշլիէմի կինը Լէպիպէ։ Այդ կռիւի բուն պատճառն էր Լէպիպի մէկ ամբաստանութիւնը, որով ան յայտարարած էր որ Նիֆոլա Իլիաս տեսած էր անբարոյութեան մէջ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՏՐԱՄ ՄԸ

ՈՃԻ՞Ր ԹԷ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առջի օր, կէսօրէն վերջ ժամը մօտաւորապէս 1 30ին, Եադրենեան արձանին մօտ հանրակառքի գծին վրայ, էլ Աստէ՝ բնակարանէն գէնքի ձայն մը լսուեցաւ։ Փողոցէն անցնողները խոյլի փութացին դէպի գէնքի ձայնին եկած տեղը, որովհետեւ այդ ձայնէն անմիջապէս վերջ սկսաւ բարձրանալ աղաղակ եւ ճիչ։

Երբ մարդիկ ներս տեսան կին մը արիւնլուայ վիճակի մէջ գետին փռուած եւ Ոմանք կ'ըսէին որ անձնասպան եղած է ան, իսկ ուրիշներ կը յայտարարէին որ գետին ինկած է եւ զէնքը պայթելով սպանուած։

Քառորդ ժամ վերջ ոստիկանութիւնը հասաւ։ Հարցաքննիչ դատաւորն ու բժիշկը սկսան իրենց քննութեան։ Մեր թղթակիցը որ այդ միջոցին դէպքին վայրը կը գտնուէր եւ ներկայ էր քննութեան, հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ։

Նեղ եւ պզտիկ սենեակ մը որ չէն չորս-հինգ հոգիով լեցուած էր. գետինը պզտիկ անկողնի մը վրայ պառկած էր Սեմիհ անուն կինը՝ գերնած եւ արիւնլուայ։ Գանկին ողջ մասը ծակուած էր գնդակէ մը։ Սենեակը արեան լճի մը վերածուած էր։ Իսկոյն դատաւորը հրահանգեց լուսանկարել զայն, հրբերդնելու համար թէ անձնասպանութիւն մըն է գործուածը թէ ոճիր մը։ Այդ միջոցին հարցուցինք զոհին մօրը թէ ինչպէս պատահած էր ոճիրը. ան պատասխանեց եւ ըսաւ թէ հինգ օր առաջ Սեմիհէն իր ամուսնոյն հետ կռուած եւ վերադարձած էր մեր մօտ, կարգ մը բարեկամներ միջամտելով ուզած էին հաշտեցնել, սակայն ամուսինը չընդունեց. այդ պատճառաւ Սեմիհէն յուզուելով եւ դարակին առնելով իր հօր ռեվոլվէրը անձնասպան եղաւ։

Այդ միջոցին ոստիկանները ձերբակալեցին Սեմիհէի եղբայրը, կասկածելով որ ան սպաննած կ'ըլլայ. Ձերբակալուած է նաեւ ամուսինը՝ Ապտիւրրահման Զաքէր։

Դրագննութիւնը կատարելով հաստատուած է որ ոճիր մըն է գործուածը եւ ոչ թէ անձնասպանութիւն։ Հետեւեալ փաստերը ցոյց կուտան որ դրական մէկը նետած է գնդակը.

1.— Գնդակը գանկին ձախ կողմը դպած է. եթէ անձնասպան ըլլար աջէն պիտի զարնէր.

2.— Գնդակը փոխանակ վարէն դէպի վեր կամ ուղիղ երթալու դէպի վար [illegible] ուղղուած է.

3.— Վէրքին բերանը այրած չէր. եթէ անձնասպան եղած ըլլար, մօտիկութեան պատճառաւ այրուցքներ պիտի ըլլար.

4.— Ռեվոլվէրի փլթակը տաս ու ձեղ է. ոստիկանական անօրէն Պ. Էլաս Գրբաճի աշխատեցաւ զայն շարժեցնել եւ հազիւ կրցաւ.

5.— Երեւոյթները ցոյց կուտան որ ան պառկած միջոցին զարնուած է։

Հաստատուած է նաեւ որ Սեմիհէն անցեալ շաբաթ ընկերուհի մը ունէր եւ կը յարաբերէր տաս մը մարդոց հետ։

ԵՂԷՆԻՆԵՐՈՒ ՊԱԼԱՏԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զարհեսթրի գիշեր Բ. Քոմիսէրի պալատին մէջ տեղի ունեցաւ նոյակապ պարահանդէս մը ուր հրաւիրուած էին Արեւելքի պատմութեան եւ հեքեաթներուն բոլոր առասպելական անձնաւորութիւնները։ Դեղատեսիլ մրցոլորտ մը որուն մէջ կը շարժէին նազանքով կարգ մը հրապուրիչ եւ [illegible] ստուերներ ինչպէս փոքրիկ իշխանը, *Սուրա* ծախողը եւ այդ խորհրդաւոր ծեր պէկմին, որուն *աղջամուղջերը* այնտեղ կը հետաքրքրէին բազմաթիւ պետերու խումբը։

Կենդանի պատկերները, բեմին վրայ, *արեւմտեան* փայլին մէջ, եղան արուեստի հմայիչ գոյց մը, որ իրեն կապեց խանդավառ հանդիսականներու բանակ մը։

Այս կենդանի պատկերներուն *ձերմակ քօղակները, Հեքեաթ Իշխանուհին (Ա. և Բ. խումբ) Հաւքի պատրիր ընթացքին, Ալֆմանուհին և Լիբանանցի տիկինները, Էմիր Գոմիսարները (պարիկ)*— իրենց մասնակցութիւնը բերեր էին ինքնատիպ տարազներով բազմաթիւ տիկիններ օրիորդներ եւ պարոններ, որոնց մէջ մասնաւորաբար կը նշմարուէին Տիկին Բոնսօ, Շենէքսեփ, տիկին Տէպպաս պետութեան եւ Տիկ. Հէնքօ Սալամանքիի տարազով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Երկուշաբթի առաւօտ ժողով մը տեղի ունեցաւ Օթէլ Ռոայեալի մէջ։ Ներկայ էին Տրապիզոնի *Մետրոպոլիտ* [illegible] եպիսկոպոսներ՝ երկու հոգեւոր պատրիարքներուն կողմէ, ու քանի մը աշխարհական երեւելիներ օրթոտոքս համայնքէն։ Երկու կողմերու պատրիարքները վերջապէս համաձայնած են ենթարկուիլ *Աղեքսանդրիոյ*, Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ երեք պատրիարքներու որոշումին։

Վերջնական ժողով մը, լուծելու համար պատրիարքական այս տագնապը, տեղի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, Մարտ 16ին, եթէ երկու կողմերը նշանակեն իրենց ներկայացուցիչները։

ՎԱՐՁՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ս. Նշան եկեղեցւոյ բակին մէջ շինուող խանութներէն մէկը պարապ է։ Վարձել փափաքողները թող դիմեն Առաջնորդարան։

ՀՐԱՒԷՐ

Պոլսոյ և Շրջակայից Հայրենակցական Միութեան տարեկան ընդհ. անդամական ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ Մարտ 15ին, Կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 9ին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի ակումբին մէջ։ (Սարաֆեան վաճառատան դիմացի փողոցին մէջ։)

Կը խնդրուի Միութեան բոլոր անդամներէն, ինչպէս նաեւ ոչ-անդամ հայրենակիցներէն, որոնք կը փափաքին անդամագրուիլ, ներկայ գտնուիլ որոշեալ ժամուն։

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՇՐՋ. ՀՐՆԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԷՐ

Կիւրինի Հայր. Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի 15 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Անթիլիասեաններու բնակարանին մէջ։

Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի նկատուի։ *Վարչութիւն*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Համազգային Ընկերութեան նպատակն է հայերէն լեզուով ընտիր ու կարեւոր երկերու հրատարակութիւնը մեր նորահաս սերունդին համար, մաքուր ու խնամուած տպագրութեամբ եւ հնարաւոր աժան գիներով։»

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ

«ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ»

Դասագիրք հայերէն լեզուի միջնակարգ վարժարաններու միջին կարգերուն համար

ԳԻՆ 7 ՖՐԱՆՔ

Ուղղակի ընկերութեան գրասենեակէն եւ քանի մը օրինակ մէկ անգամէն գնողներուն հարիւրին 20 զեղչ։

Կեդրոնական պահեստը՝ Հայկ. Ճեմարան

Collège Arménien, 30, Rue Kantarie. BEYROUTH. (Liban)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԵՐԿՈՒ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մարտ 28-ին, Շաբաթ երեկոյեան նուիրուած կ'ըլլայ

ԳԱՄԱՌ-ՔԱԹԻՊԱՅԻՆ և ՄԻՔԱՅԷԼ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԻՆ

իրենց ծննդեան հարիւրամեակի առիթով։

Բանախօսներն են՝ Ն. Աղբալեան, Գ. Իփէկեան, Ա. Ցովհաննէսեան և Վ. Վալադեան։

Ապրիլ 11-ին, Շաբաթ իրիկունը,

դասախօս՝ Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆ,

նիւթը՝ «Գրիգոր Նարեկացին»։

Դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան Հայ Աւետարանականներու Ժողովարանը և կ'սկսին իրիկունները ժամը 8.30ին։

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ

ՔՈՒՓԸՐ ՊԻՐ

(KUPPER BEER)

Ընտրելագոյն Գերմանական գարեջուրը որ երբեք ներածուած ըլլայ Սուրիոյ մէջ։

Սուրիոյ եւ Լիբանանի միակ ներկայացուցիչ՝

Մ. ՅԱՄԱՏԵԱՆ

10 Սուք Սիւրսօք, Պէյրութ

= 240 =

գզեակին մէջ խո՛ղճ փոքրիկ ժաք, որը չէր հասկցած թէ՝ Մօտ դասարանէն ելլելէ առաջ ինչո՞ւ զինքը համբուրած էր բայց նէ ալ խորհելով թէ կամուհին իր ուզած եղանակով պիտի մեկնէր իր բացակայութիւնը և զինք ծաղր ամնելով հաճոյք պիտի առնէր իր խորթ զաւակին զգացած տառապանքէն. որոշեց ահդանին ներկայ գտնուիլ։ Եւ քանի որ ինքը յանձն առած էր այն յանդուգն գնացքը, որը արդէն Ռէժիսի սիրային խոստովանութեամբ առաջին ցաւովին յարձակումը կրած էր, աւելի լաւ չէ՞ր քաջարար մինչև վախճանը տանէր զայն։ Եւ նէ այս հղրակայութեան առջև կեանք առաւ. «Թէ ան ալ [illegible] ըլլայ. անգամ մըն ալ պիտի տեսնեմ զայն... Ռէժիս, իմ Ռէժի՛ս... իսկ եթէ հոն չէ՛... է՛հ, եթէ անիկա հոն չէ մնացեալներուն ներկայութիւնը ի՞նչ փոյթ... [illegible] գոտ ո՞վ ուրեմըն կրնայ հաշուի առնուիլ իմ կողմէս...»։

Նէ մեծ սանդուխներուն ծայրը կանգ առաւ ուր տխուր ուշքերով զինքը կը սպասէր։

— Միս Մօ՛տ, ձեզի կ'ուզեմ յիշեցնել որ ձեզմէ և ինձմէ զատ ո՛չ մէկը կը հասկնա՞յ, ո՛չ մէկը պէտք է գիտնայ այս առաւ մեր միջև եղած խօսակցութիւնը և ձեր երդումը... իսկ անոնց, որ կրնան խիտնալ տրդաւ ձեր ձեռքը խնդրած ըլլալը, պէտք է ըսել թէ եղածը պարզ մերժում մըն էր ձեր կողմէ։ Այս բանը, կարծեմ թէ ես պէտք է....

Մօտ չպատասխանեց, թէպէտև իր կնկան ձեռքերուն մէջ պարզ խաղալիք մը դարձած այս մարդը իր գութը շարժեց։

60 = 237 =

— Պիտի մոռնաք... Աստուծմէ ջերմեռանդօրէն պիտի խնդրեմ որ երջանիկ ըլլաք։

— Անկարելին մի պահանջէք իրմէ, պատասխանեց Ռէժիս դառնութեամբ։

Լռութիւն մը եւ տիրեց. յետոյ Մօտ երկչոտութեամբ ըսաւ.

— Բայց, Օսմօնթայէն մեկնելէն առաջ, պիտի խնդրէի...

Իսկ նա պայղութեամբ.

— Ինչո՞ւ պիտի մեկնի՞ք։ Ի՞նչ բանէ կը վախնաք ուրեմն, ե՛ս է որ պէտք է մեկնիմ, պէտք է հեռանամ ձեր ճամբու վրայէն։

— Ո՛չ, վեր առաւ նէ հաւնդուն պէտք է մեկնիմ ... արդէն պիտի մեկնէի... այդպէս պարտիմ ընել։

— Ճի՛շդ է... այո՛... քանի որ դէպի երջանկութի՞ւն կը դիմէք։ Ուրեմն, մնաք բարո՜վ։

— Ո՛հ ո՛չ, ըսաւ Մօտ դողդղալով, պէտք չէ այս կերպով բաժնուինք... գոնէ իրարու ձեռք սեղմենք...

Ռէժիս բռնեց իրեն երկարած սառնամած ձեռքը.

— Մօ՛տ... որպէսզի դառն կեանքիս մէջ սփոփանք մը խառնուի, որպէսզի գէթ ես ալ իմ երջանիկ պահս ունեցած ըլլամ՝ յիշատա՛կ մը միայն... պատասխանէ՛ք... այն օրը՝ երբ մեծ սրահին մէջ ինձ համար երգեցիք, [illegible] էի՞ք տակաւին. չէի՞ք սիրեր զայն։

Նէ անոր նայուածքէն խոյս տալու համար գլուխը անդին դարձուց.

— Ո՛չ... ազատ չէի... արդէն այն ատենն ալ կը սիրէի զայն։ Հիմայ, լաւ կը զգամ որ... ամբողջ կեանքիս ընթացքին միշտ սիրած եմ զայն...

Երիտասարդը անմիջապէս թողուց անոր ձեռքը զոր դեռ կը բռնէր։

— Ուրեմն, ըսաւ մեծամտութեամբ, քիչ առաջ ի-

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԱՒԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ

Լոնտոն.— Փարիզէն կը հաղորդեն թէ նաւային համաձայնագրին ճշգրիտ թիւերը, որոնք գաղտնի կը մնան, միանգամայն պիտի հրատարակուին Լոնտոնի, Փարիզի և Հռոմի մէջ, հաւանաբար Ուրբաթ օր (այսօր) Սակայն անգլիացի թղթակից մը կ'ըսէ թէ Ֆրանսա կատարեալ գոհացում գտած է. Ընդհանուր գիծերուն մէջ այցութիւնը հետեւեալն է

Ֆրանսա 31,000 թոնօ աւելի ընդծովեայ պիտի ունենայ. իսկ ծովու վրայ օժանդակ ուժ 42,000 թոնօ, մինչ դաս 6 մարտանաւ 131 հազար թոնօ. Իսկ Իտալիա՝ 4 մարտանաւ 86,500 թոնօ տարողութեամբ. «Պէտո»ն սուսանակիր նաւերն ալ մէջը հաշուելով, Ֆրանսա 150 հազար թոնօյի գերակշռութիւն պիտի ունենայ մինչև 1936:

Իտալիա նաւային հաւասարութեան սկզբունքին տեղի տուած ըլլալով որ նոր մարտանաւերու շինութեանց մէջ հաւասար ըլլայ, Ֆրանսայի հետ մինչև 1936: Հետևաբար յառաջիկայ 4 տարիներուն համար նաւային սպառազինութիւնը վերջացած կը նկատուի.

Հիւսիսային Ծովու և Ատլանտեանի համար Ֆրանսայի շինած նաւերը Միջերկրականի գոյավիճակը խանգարելու բնոյթ ունեցող չպիտի նկատուին:

Լոնտոն.— Արտաքին նախարար Պրն. Հէնտըրսըն խօսելով նաւային համաձայնութեան մասին, յայտարարեց թէ երկու մայրաքաղաքներուն մէջ յայտնուած բուռն բաղձանքի մը վրայ էր որ կարելի եղաւ բոլոր դժուարութիւնները հարթել եւ սպառազինութեանց թափը ալ գիլել այս համաձայնագրով.

Ուաշինկթընէն ալ կը հաղորդեն թէ նախագահ Հուվըր Ֆրանկօ-իտալական նաւային համաձայնութեան մասին հետեւեալը յայտարարեց. «Ամբողջ աշխարհ պէտք է ուրախ ըլլայ այս դէպքին համար»:

Հռոմ.— Դուչէն վաւերացուց Ֆրանքօ-իտալական նաւային համաձայնագիրը:

ՌՈՒՍՕ-ԹՈՒՐՔ ՆԱՒԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Էնկիւրի.— Սև ծովու պատերազմական նաւային ուժերը սահմանափակելու ռուսօ-թուրք համաձայնութիւն մը ստորագրուեցաւ երէկ. Նոյն դաշնագրով իւրաքանչիւր կողմը յանձնառու կ'ըլլայ, առնուազն վեց ամիս առաջ, իմաց տալ միւսին, թէ կ'ուզէ իր նաւային ուժերը աւելցնել:

Աթէնք.— Ռուսօ-թուրք նաւային համաձայնութիւնը նպաստաւոր տպաւորութիւն մը թողուց յունական շրջանակներուն վրայ. Յունաստանի մէջ կը խորհին թէ այդ կարգադրութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ որ Թուրքիա չաւելցնէ իր նաւային ուժերը, ինչ որ պիտի մղէր Յունաստանը, իր կարգին, աւելցնել իր նաւային ուժերը.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլին.— Պ. Բիւնինկի դահլիճին մէջ ծանր անհամաձայնութիւններ ծագեցան, տրուած ըլլալով որ ընկերվարականները որոշած են չի քուէարկել պիւտճէն, եթէ մեծ եկամուտներու վրայ ծանր տուրքեր չի դրուին և վարձքերու վրայ եղած զեղչը չի կասեցուի. Գալ տարի նախագահ Հինտընպուրկի նախագահական շրջանը կ'աւարտի: Հիթլէրեան ազգայնականները կը յաւակնին յայտարարելու թէ նոր նախագահը իրենց ուզած անձաւորութիւնը պիտի ըլլայ.

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՌԻՒՆԵՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հանքէու.— Երբ Բէքին Հանքէու երկաթուղագծին մօտ բանակած 12րդ զօրաբաժինը հրահանգ ստացաւ Հանքէու վերադառնալ, զօրքերը կարծելով թէ զինաթափ պիտի ըլլան, ընդվզեցան: Անոնք կտրեցին հեռաձայնի թելերը և քանդեցին երկաթուղիի երկաթ ձողերը. կեդրոնական Չինաստանի կարմիր բանակին պատկանող 10,000 զինուորներ անոնց միացան. Ըմբոստներուն դէմ զինուորական նոր ուժեր ղրկուեցան.

ԶՈՒԱՐԹ ՍԻՒՆԱԿ

ԲԺԻՇԿԸ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴԸ

— Այսօր աւելի լաւ գտայ ձեզ կերևի տուած դեղերս գործածեցիք.
— Ոչ, չգործածեցի.
— Բայց ինչո՞ւ:
— Շիշին վրայ գրուած էր որ միշտ գոց պահենք.

ԱՅՐ ԵՒ ԿԻՆ

— Ինչ կ'ընես, սիրելիս, երբ օրին մէկը լսես որ մեռած եմ՝
— Կուզեմ գիտնալ թէ դիակիզումը կընարես թէ ոչ թաղումը.

ՀԱՅՐ ԵՒ ՏՂԱՅ

— Տղաս, այնպէս մը սպրէ որ երբ օր մը մեռնիս ամէն մարդ ցաւի քեզի համար՝
— Հայրիկ, մեռելաթա՞ղն ալ.

ԵՐԿՈՒ ԳԻՆՈՎՆԵՐ ԻՐԱՐՈՒ

— Երէկ իրիկուն ինչպէ՞ս գտար տիկնիդ տրամադրութիւնը, քանի որ այդքան ուշ տուն գացիր,
— Տիկինս, լաւ տրամադրուած գտայ, սակայն տունը գտնելու համար մէկ ժամ, իսկ դուռը գտնելու համար կէս ժամ թափառեցայ.

—

— Երէկ ձեր թերթին մէջ իմ մասիս գող, աւազակ, խաբեբայ գրած էիք.
— Այո, գրեցինք, ի՞նչ ըսել կուզէք.
— Անունս սխալ գրած էք, եթէ հերքել չէք գիտեր նեղուելու իմ մի գրագիրս.

—

— Գիտէ՞ք տղաք, մենք խուանչանները փոխ առած ենք եգիպտացիներէն, մեր օրացոյցը՝ հռովմէացիներէն և մեր հաշուապահութիւնը՝ իտալացիներէն, ձեզմէ ոսէ մէկ կը կրնա՞յ ուրիշ օրինակներ տալ.
— Մեր տանիքը եղելու սանդուխը սամենցէն փոխ առած ենք և մեր պէյպին կառքն ալ մօրաքոյրենց.

—

— Երբէք կնո՞ջ վրայ կասկածա՞ծ ես թէ ան երկու անձի կը ծառայէ.
— Այո, միշտ.
— Բայց ի՞նչպէս.
— Ան թէ՛ ինծի կը ծառայէ և թէ իւր անձին.

—

— Տօքթէօր ձեր բժիշկ ըլլալէն ի վեր արդեօք սխալներ ըրեր է՞ք որը վերջէն հասկըցած էք՝
— Այո, անգամ մը.
— Եւ ի՞նչ է այդ.
— Անգամ մը, հիւանդը 75 տոլարով գործողութիւն ըրի և վերջը հասկցայ որ 200 տոլար ունի եղեր:

—

— Տօքթէօր ի՞նչ ունէր այդ հիւանդը որ գործողութիւն ըրիք՝
— Հարիւր տոլար միայն,
— Դրամը չեմ ըսեր.
— Արդէն ունեցածը ըսի ձեզի:

Հաւաքեց՝ Ս. ՄԱԹԻԿԵԱՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԱՄԵՆԱԼԱՒԱԳՈՅՆ
ՔՈԼՈՄՊԻԱ
COLUMBIA
ՖՈՆՈԿՐԱՖՆԵՐ ԵՒ ԲԼԱՔՆԵՐ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՔՈԼՈՄՊԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԽԱՆՈՒԹԸ
ԱԼԼԵՆՊԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՎՐԱՅ
որ կ'ընէ մեծ զեղչ եւ
վճարումի դիւրութիւններ.
հայկական և թրքական ամենավերջին նորութիւնները
ՄԻՄԻԱՅՆ
հոն կը գտնուին.

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ
Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ միայն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՔԼԻՆԻՔԻ ՄԷՋ
Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10—12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3
ԾՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ աղքատ հիւանդներուն ձրի.

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ՎԵՐԿԵՐԵԱՆ
Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին.
Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 իր գլինիքին մէջ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի թղթով: Վկայեալ աղքատ ը ձրի:

— ՏՕՔԹ. Ա. ՊԷՋՃԵԱՆ —
ԲԺԻՇԿ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 7—9 Կ. Ա. ԵՒ 1—5 Կ. Վ.
ՃԱՆՊԼԱԹ, ՊԷՅԹ ՎԱԼԻ,
ՖՐԱՆՍ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ
Շաբաթ օրերը վկայեալ աղքատներուն համար ձրի:

المطبعة الوطنية
بيروت — البور « وراء محلات اورزدي باك »
لصاحبها : خليل منجد
تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل
مايراد طبعه باحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية ※ بيروت « البور »

Հայկական Մեծ Կազմատուն
(ՀՐԱՆԴ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ)
Բացած ենք Պէյրութ քաղաքի ամենաբանուկ շուկային մէջ, հայկական մեծ կազմատուն մը, օժտուած արդիական բոլոր մեքենաներով.
Կը կազմենք ամէն տեսակի գործեր, ըլլան անոնք մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ. Բոլորովին հինցած գիրքերը կը կազմենք և կը վերածենք իրենց նախկին վիճակին.
Պատրաստ ենք գոհացնելու ամենանուրբ ճաշակի տէր մարդիկը. Ապացուցանելու համար մեր այս յայտարարութեանը, կազմել տուէք մէկ գիրք, ու պիտի համոզուիք.
Մեր նշանաբանն է՝ արագ, ամա՛ն և մաքուր գործ.
Գաւառներէ իչած ապսպրանքներուն շուտով գոհացում կը տրուի.
Նամակով կամ անձամբ դիմել մեր կազմատունը.
Հասցէ՝... H. Ghazarian
Atelier de Reliure
Le Commeucement Souk-el-Bézirgan
Beyroute

Ֆօթօ ԼԷՕՆ Ֆօթօ ԼԷՕՆ
ՊԱՊ – ԻԴՐԻՍ
Եթէ կ'ուզէք ճաշակաւոր լուսանկար մը ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք արուեստագէտի մը յիշատակը ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք Ձեր բարեկամին լաւագոյն յիշատակ մը տալ.
Անմիջապէս դիմեցէք ծեծուեալ ճաշակին, Թափիսիներու եկեղեցիին դիմացը, որը զինուած է օտար եւ հայ լաւագոյն մասնագէտներէ:
Ֆօթօ ԼԷՕՆ Ֆօթօ ԼԷՕՆ

ԾԽԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ՎԷԶԻՐ" ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՔ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ՀՈՏԱՒԷՏ ԾԽԱԽՈՏԷ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ
ԾԽԵՑԷՔ նաեւ ՄԱԹՈՍԵԱՆ. ՏԱՆ
ՍԱՄՍՈՆ ԵՒ ՍԱՄՍՈՆ ՍԵՐԹ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ԵԹԷ ԻՍԿԱՊԷՍ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ
ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼ.

ՏՕՔԹ. Ե. ՃԻՏԷՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ - ՎԻՐԱԲՈՅԺ
Նախկին Interne այժմ Chef de Clinique Ամերիկեան հիւանդանոցի . . . րաբուժական բաժնի:
Դասատու Ամերիկ. համալսարանի վիրաբուժական դասընթացներու,
Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէսօրէ վերջ, ժամը 2—6 իր անձնական գլինիքը, Rue Georges Picot, Տօքթ. Նուխողի աքարքրմանին մէջ:
Վիրաբուժական հիւանդները իր կողմանէ կրնան Ամերիկեան հիւանդանոց ընդունուիլ:
Առանց խտրութեան ամենազգի աղքատներու ձրի:

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամեն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են.
Նիւ Եօրք Րիկիցի նախկին Դաղիբի գորգի գործատան բոլոր տեզկեճները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,
ԷՇՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE
ՐՕԵԸԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ
ԵՒ
ԻՍԹԸՐՆ ՄԷՏԻԹԷՐՐԱՆԻԸՆ ԷՔՍՊՐԷՍ ԼԱՅՆ ԼԻՄԻԹԸՏ
Կանոնաւոր մեկնումներ Պէյրութէն՝ Լառնաքա, Լիմասօլ, Բօրթ—Սայիտ, Աղեքսանդրիա, Փիրէ և Մարսէյլ.
ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ—ՄԱՐՍԷՅԼ 8 ՕՐԷՆ ՄԻԱՅՆ

Պէյրութէն մօտաւոր մեկնումներ

Էքիժէնիա	10000 թօն	8 Փետր.ին
Ասպազիա	10000 =	1 Մարտ.ին
Էքիժէնիա	10000 =	22 =
Էքիժէնիա	10000 =	14 Ապր.ին
Ասպազիա	10000 =	5 =
Էքիժէնիա	10000 =	8 Մայիսին
Ասպազիա	10000 =	16 =
Ասպազիա	10000 =	7 Յուն.ին
Ասպազիա	10000 =	28 =

Վերոյիշեալ անգլիական նաւերը օժտուած են Ա. Բ. Գ. կարգի զապիններով, իսկ Դ.րդ կարգին մէջ կը դրուի մահիճ և մաքուր ու առատ կերակուր.
Սոյն նաւերով, ինչպէս վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն, նոյնպէս Շէրպուրկէն մեկնող աշխարհահռչակ Ռօեալ Մէյլ Լայն ընկ. հսկայ նաւերով ճամբորդներ կ'ընդունինք հարաւային ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար.

Շէրպուրկէն մօտաւոր մեկնումներ

Ասթուրիաս	26000 թօն	28 Յուն.ին
Տարրօ	22000 =	2 Փետր.ին
Տիլպարօ	22000 =	16 =
Ալգանթարա	26000 =	21 =
Տեպիա	22000 =	2 Մարտին
Արլանզա	27000 =	13 =
Տեմերարա	22000 =	16 =
Ասթուրիաս	26000 =	27 =

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել
Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ
Սուրիոյ և Լիբանանի, ինչպէս նաեւ Արեւելքի Ընդհ. Ներկայացուցիչին
Ավրնիւ Ֆօշ—Պէյրութ
Հեռաձայն՝ 9.06
Հեռագիր = ARBED
Նամակատուփ 895 Պէյրութ

ՍԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

13 ՄԱՐՏ 1931

	Ոսկի ղրշ.	Սուրիկ.
Եգիպտ. Թղթադրմ.	115	635
Անգլիկն. »	112	618
Տոլար »	23	127
Թրքական »	10 75	59,30
Պանք Օթթոման	27	150
Իտալական Լիր 100		662
Յունական. Տրախմի 100		160
Անգլ. ոսկի	112	618
Ֆրանս. »	87	482
Օսման. ,,	100	552
Արծաթ մէճիտ		30
Գրէյպի Ֆոնս. Ա.	21 30	
,, Բ.	13 25	
,, Գ.	12 00	

Սեֆերեան եղբարք Րիւ Ֆօշ
Թէլէֆօն՝ 5-19

= 238 =

բաւունք ունիք եղեր... ինչքա՛ն յիմար եմ եղեր...

— Մնաք բարո՛վ, ըսաւ Մօտ, հեռանալով.

— Երթաք բարո՛վ, արձագանգեց Ռէժիս հեծիւնի նմանող ձայնով մը.

Ցետոյ ա՛լ աւելի չկարենալով զսպել ինքզինքը, յուսահատութեան շարժումով մը երկու ձեռքերուն մէջ սեղմեց ճակատը ու պազատանքով

— Ա՛հ, գացէ՛ք, հեկեկաց, այո՛ հեռացէ՛ք... ի սէ՛ր բարեկամութեան... ի սէ՛ր գթութեան...

Եւ նստարանի մը վրայ կքեցաւ.

* *
*

Կոմսը մինչև իրիկուն մտահոգ մնաց, որովհետև, հակառակ ընտանի աղջկան խօսքերուն վրայ ունեցած իր վստահութեան, կը վախնար որ լարուած ծուղակի մը առջև նէ տկարութիւն մը ցոյց կուտար.

Ընթրիքէն քիչ մը առաջ, և Մօտի հետ տեսակցելէն երկու ժամ վերջը, Ռէժիս իր հայրը տեսնելով դէպի անոր եկաւ.

— Հա՛յր իմ, ըսաւ, խնդրե՛մ մոցէք այն՝ ինչ որ առտուն մեր մէջ խօսուեցաւ. Օրիորդ Օկանտի քիչ առաջ տուած մէկ բացատրութիւնը կը ջնջէ իմ բոլոր ծրագիրներս. Շա՛տ կը ցաւիմ որ այս խնդիրը նախօրրորդէն չսկսայ...

Կոմսը երբէք չէր տարակուսեր թէ անիկա ո՛ր ստիճան ցաւ կը զգար այդ մասին.

Անիկա չի կրցաւ կամ թէ չհամարձակեցաւ պատասխանել, միայն Ռէժիսին ձեռքը սեղմեց, որը կարծեց թէ՛ այս լռութիւնը անոր յուզմունքէն յառաջ կուգար. Մինչդեռ, նոյն պահուն կոմսին զգացումները բոլորովին տարբեր բնոյթ մը ունէին. այս հաւատարիմ զաւկին ձեռքը սեղմելու ատեն, որուն դէմ ինք կը զաւաճանէր և զոր իր երջանկութեան համար կը զո-

= 239 =

հէր, նեղութիւն մը, ամօթալի զգացում մը կը զգար, իր հոգին կընդվզէր իր դէմ.

Այս միջոցին կոմսուհին անցաւ սուր ու խայթող ձայնով մը ըսաւ.

— Ռէժի՛ս, այս իրիկուան մեր հաւաքոյթին ներկայ պիտի ըլլա՞ս.

Անիկայ ըմբռնեց այս քանի մը գռեհիկ բառերուն պարունակած ամբողջ չարամտութիւնն ու հեգնութիւնը և սակայն խիստ բնական եղանակաւ մը պատասխանեց.

— Հապա՛յ, տիկի՛ն, ինչո՞ւ չէ. Անիկայ իր սմօքինկը հագնելու համար իր սենեակը ելաւ. Այո՛, ինչո՞ւ չպիտի երթար. Քանի որ յաջորդ օրն իսկ մեկնելու որոշումը տուած ըլլալով՝ ապարէզը պատ ձըգած էր Մօտին, ինչո՞ւ պիտի զրկուէր իր շրջանակին մէջ ապրելու, իր սիրելիներուն առեւտրական դէմքերը դիտելու համար իրեն մնացած այս քանի մը ժամերէն. Տարապի՛ քիչ մը աւելի կամ քիչ մը պակաս ի՞նչ կարեւորութիւն ունէր, քանի որ գոնէ նէ չպիտի տառապէր... իսկ եթէ ինք հաւաքոյթէն բացակայ ըլլար, ընդհակառակը, նէ պիտի պարտաւորուէր կոմսուհին հեգնական խօսքերուն հանդուրժելու, որը ի հարկէ պիտի ուզէր նախորդ իրիկուան վրէժը առնել իրմէ. «Օ՛ն ուրեմն, ըսաւ ան ինքնիրեն, եթէ հարկ է, քիչ մը աւելի քարացուր քու սիրտդ, և սակայն անոնց երեկոյթին ներկայ եղիր.»

Կոմսն ալ, իր զաւկին աչքին կասկածելի չերևնալու համար Մօտին լուր ղրկած էր անկէ խնդրելով որ, սովորականին պէս, անպայման ներկայ գտնուի իրիկուան ճաշին. Մօտ, նախ բացայայտօրէն մերժել ուզեց, որովհետև Ժաքի վերջին դասին հետ անոր պարտաւորութիւններն ալ վերջ գտած էին Օսմօնթայ